

JAARVERSLAG

2018

Protestants Christelijk
Basisonderwijs Amersfoort

GROENENDIJK
onderwijsadministratie

Bezoekadres Trapezium 210, Sliedrecht
Postadres Postbus 80, 3360 AB Sliedrecht

T (0184) 41 25 07
<http://www.groenendijk.nl/>

INHOUDSOPGAVE

A TOELICHTING OP ONDERDELEN VAN HET JAARVERSLAG

Bestuursverslag	1
Kengetallen	45

B JAARREKENING

B1 Grondslagen	46
B2 Balans per 31 december 2018	52
B3 Staat van baten en lasten 2018	54
B4 Kasstroomoverzicht 2018	55
B5 Toelichting behorende tot de balans	56
B6 Toelichting behorende tot de staat van baten en lasten	62
B10 Niet uit de balans blijkende activa en verplichtingen	71
Gebeurtenissen na balansdatum	72
Statutaire regeling omtrent bestemming van het resultaat	77
Ondertekening Jaarverslag	78

OVERIGE GEGEVENS

Controleverklaring	79
--------------------	----

Inhoudsopgave

Voorwoord

1. Inleiding en samenvatting
 - 2 Bestuursverslag
 - 2.1 Leeswijzer
 - 2.2 Grondslag, doel en ambities
 - 2.3 Structuur en organisatie
 - 2.3.1 Organisatie
 - 2.3.2 Scholen, leerlingenaantallen en marktaandeel
 - 2.4 Beleidsterreinen
 - 2.4.1 Onderwijs en kwaliteitszorg
 - 2.4.2 Personeel
 - 2.4.3 Huisvesting en beheer
 - 2.4.4 Financiën
 - 3 Continuïteitsparagraaf
 - 3.1 Kengetallen
 - 3.2 Meerjarenbegroting
 - 3.2.1 Raming van baten en lasten
 - 3.2.2 Balans
 - 3.3 Overig
 - 3.3.1 Interne risicobeheersing door het bestuur
 - 3.3.2 Belangrijkste risico's en onzekerheden
 - 3.3.3 Intern financieel toezicht door de raad van toezicht
 - 4 Jaarverslag raad van toezicht
 - 5 Jaarverslag gemeenschappelijke medezeggenschap
 - 6 Jaarrekening
- Bijlage A Gebruikte afkortingen

Ondertekening bestuur en raad van toezicht

Bestuur

Dhr. G.J.H. Mellink

Drs. H.C. van Lingen MCM

Raad van toezicht

Drs. A.P.C. van der Veen (voorzitter)

Ir G.J.H. de Vries (vicevoorzitter)

Mw. Drs. S.A.M. Scholten-Klei

Drs. J.C. van der Velden RC

Mw. Drs. G. Visser

Dhr. J. Lindemulder MCM MBA

Plaats

Datum

Leusden

.....

Voorwoord

Met het jaarverslag 2018 van Stichting voor Protestants Christelijk Basisonderwijs voor Amersfoort (PCBO) legt het bevoegd gezag verantwoording af aan de overheid en haar omgeving. Er wordt een toelichting geboden op ontwikkelingen binnen PCBO op de diverse domeinen en de scholen. Het jaarverslag laat zien welke middelen PCBO het afgelopen kalenderjaar heeft ontvangen en hoe deze zijn ingezet.

Voor het opstellen van dit jaarverslag zijn wettelijke bepalingen vanuit het Ministerie van OCW van toepassing.

Naast de verantwoording aan het Ministerie van OCW wordt het verslag ter goedkeuring voorgelegd aan de raad van toezicht. De gemeenschappelijke medezeggenschapsraad ontvangt het verslag ter kennisname.

De samenvatting wordt door het college van bestuur besproken met de GMR en de directeuren. Het jaarverslag wordt gepubliceerd op de website van PCBO, zodat medewerkers, ouders en andere belanghebbenden er kennis van kunnen nemen.

Heeft u een vraag over dit jaarverslag, of wilt u reageren?
We ontvangen uw bericht graag op stichting@pcboamersfoort.nl

Gert-Jan Mellink en Erik van Lingen
College van Bestuur

1. Inleiding en samenvatting

In 2018 zijn na de start van het nieuw aangetreden CvB medio 2017 ten aanzien van het sturen op onderwijskwaliteit, de organisatiestructuur en samenwerking tussen directieleden en bestuur, alsmede op gebied van financiële signalering, specifieke acties ingezet. Deze worden hierna kort besproken.

Strategisch beleid en organisatieontwikkeling

In oktober 2017 heeft het college van bestuur met de schooldirecteuren en de raad van toezicht de 'foto' van de organisatie gemaakt. Hierbij is gereflecteerd op het lopende strategisch beleidsplan 2015-2019, de ondernomen activiteiten en de onderwijsopbrengsten. Tevens zijn aspecten van de organisatie-inrichting en -cultuur benoemd. Vervolgens is er een veranderingstraject in gang gezet ten aanzien van de opdracht, structuur en cultuur van het directieteam.

In 2018 is de inrichting van de kwaliteitsgroepen en werkgroepen herzien en wordt gewerkt in beleidsteams en netwerken. De beleidsteams ontwikkelen beleid gericht op de realisatie van de doelen uit het strategisch beleid en jaarplan(nen) binnen PCBO. Na vaststelling van beleid door het CvB, sturen/faciliteren/ondersteunen/monitoren de beleidsteams de implementatie van het beleid op de scholen en in de organisatie.

De volgende netwerken zijn ingericht of gecontinueerd:

- netwerk Interne Begeleiding, gericht op de leerlingenzorg en onderwijskwaliteit in de scholen.
- netwerk I-coaches, gericht op invoering ICT en ontwikkeling van leraar- en leerlingvaardigheden met betrekking tot ICT en mediawijsheid.
- netwerk Hoogbegaafdheid, gericht op implementatie van het HB-beleid en versterking van kennis en vaardigheden.
- netwerk Interne Opleidingscoördinatoren, gericht op het begeleiden van (aankomende) leraren.

In 2019 worden een nieuw strategisch beleidsplan en nieuwe schoolplannen opgesteld. Bestuur en directie hebben op 1 en 2 november 2018 de start gemaakt met het vernieuwen van het strategisch beleid gedurende de management tweedaagse.

Onderwijskwaliteit

Alle scholen, op één na, hadden ultimo 2018 een basisarrangement van de Inspectie van het Onderwijs waarmee aan de basiskwaliteit wordt voldaan. De uitzondering hierop is Kon-Tiki. Bij het inspectietoezicht in december 2017 was sprake van de beoordeling "zeer zwak". Bij het herstelonderzoek in december 2018 heeft de inspectie geconcludeerd dat alle onvoldoendes, met uitzondering van die op de eindresultaten, zijn weggewerkt.

Ingaande 2018 is ingezet op het versterken van de kwaliteit van het onderwijs en verbetering van de kwaliteitszorg. Stichtingsbreed is er een scan op alle scholen uitgevoerd. Relevante beleidsbeslissingen in deze zijn onder meer de invoering van werkwijzen, zoals de Planning- en Verantwoordingsgesprekken, en instrumenten om de zorg voor goede onderwijskwaliteit te optimaliseren.

In september 2018 is de brochure "Focus op Kwaliteit, de Staat van ons Onderwijs" uitgegeven. Hierin wordt in beeld gebracht hoe het op de scholen staat met de kwaliteit van het onderwijs naar aanleiding van de schoolscans. Tevens biedt het inzichten en materiaal om een nieuw strategisch beleidsplan en nieuwe schoolplannen voor de periode 2019-2023 op te stellen.

HRM

Om in de krappe arbeidsmarkt voldoende personeel te blijven vinden is, naast participatie in Regionaal Transfer Centrum Transvita, ingezet op aanscherping van het eigen wervingsbeleid. Het inwerken en coachen van nieuwe medewerkers krijgt vanaf medio 2017 op stichtingsniveau vorm in een specifiek ondersteuningsprogramma. De onderwijscoach van PCBO voert deze opdracht in samenwerking met ICO-ers uit.

Op 1 september 2018 is de nieuwe CAO PO in werking getreden met een looptijd tot 1 maart 2019. De door het kabinet beschikbaar gestelde extra middelen van € 270 mln zijn ingezet in de verbetering van de lerarensalarissen. In de cao is tevens afgesproken dat vanaf 1 augustus 2019 het

werkverdelingsplan van kracht wordt en het taakbeleid vervalt. Inmiddels zijn in december 2018 de onderhandelingen gestart voor een nieuwe cao na 1 maart 2019.

Leerlingenaantal en Marktaandeel

Op 1 oktober 2018 bedroeg het totale leerlingenaantal 3.559. Dit is 72 leerlingen (2%) minder dan het jaar ervoor. Dit is deels het gevolg van tussentijdse uitstroom en verminderde instroom van leerlingen bij Kon-Tiki na het zeer zwak worden van de school. Het marktaandeel is nagenoeg stabiel gebleven: 23,4 % in 2017 en 23,2 % in 2018.

Op alle scholen wordt gewerkt volgens een continuïrooster. De in pandige peuterscholen en BSO's passen in de hedendaagse behoefte van ouders (arbeidsparticipatie) en kinderen (doorgaande leer- en zorglijnen).

Huisvesting

In december 2018 is de laatste stap genomen met betrekking tot het traject "volledige doordecentralisatie onderwijshuisvesting gemeente Amersfoort". De Belastingdienst is akkoord gegaan met de rullingverzoeken voor belastingmiddelen (vennootschapsbelasting en BTW). De doordecentralisatie wordt per wijk uitgerold. In de jaren 2020 tot en met 2023 vindt voor de gebouwen van de PO-scholen in de wijk Schothorst nieuwbouw dan wel renovatie plaats.

Op dinsdag 5 maart 2019 vindt de ondertekening plaats van de ledenovereenkomst en de investeringsplanning. Op 27 maart 2019 wordt de officiële startbijeenkomst van de Coöperatie PO gehouden.

PCBO heeft op 1 april 2018 het juridisch eigendom van de Stek overgenomen van de SRO. In 2018 zijn het achterstallig onderhoud en de werkzaamheden aan onder andere de mechanische ventilatie voorbereid. Afronding van de uitvoering vindt in 2019 plaats.

Financiën

In 2018 waren er een aantal ontwikkelingen die een negatieve invloed gehad hebben op het financiële resultaat van de stichting. Dit betreft onder andere het zeer zwak worden van een school, een daling van het leerlingenaantal, hoger ziekteverzuim, minder mogelijkheden om financieel te sturen als gevolg van gealloceerde extra overheidsbijdragen, en een personeelstekort in combinatie met noodzakelijke inzet van interim-personeel. Daardoor bedraagt het financiële resultaat over 2018 € 840 K negatief. Een verlies van € 487 K was begroot.

De financiële kengetallen laten zien dat PCBO nog steeds een financieel gezonde organisatie is. Om financieel gezond te blijven, is het van belang om te zorgen dat het buffervermogen om risico's op te vangen niet te laag wordt. In 2019 zijn daarom ombuigingen noodzakelijk, onder andere in de personele formatie met ingang van schooljaar 2019-2020.

Tevens heeft in 2018 een verscherpte risicoanalyse plaatsgevonden en zijn twee indicatoren ten behoeve van het eigen vermogen bepaald.

2. Bestuursverslag

2.1 Leeswijzer

Het jaarverslag is ingericht overeenkomstig de Regeling Jaarverslaggeving Onderwijs en bestaat uit vier onderdelen:

- Bestuursverslag (H.2)
- Continuïteitsparagraaf (H.3)
- Jaarrekening (H.6)
- Overige gegevens

Bedragen worden gepresenteerd in duizenden euro's, herkenbaar aan de K achter het getal. De in dit document gebruikte afkortingen worden in bijlage A toegelicht.

Bestuursverslag

Dit onderdeel begint met informatie over het doel, de visie en de missie van PCBO.

Hierna volgt een korte beschrijving van de interne organisatie en een overzicht van de scholen met hun leerlingenaantallen.

In de vier daaropvolgende paragrafen komen respectievelijk de beleidsterreinen onderwijs en kwaliteitszorg, personeel, huisvesting en beheer, en financiën aan bod. Verantwoording op deze gebieden vindt plaats aan de hand van de doelstellingen uit het SBP 2015-2019 en de begroting 2018.

Continuïteitsparagraaf

In een aparte paragraaf wordt aandacht besteed aan de toekomst van de organisatie, conform de meest recente richtlijnen hieromtrent in de Regeling Jaarverslaggeving Onderwijs.

U treft hier de belangrijkste kengetallen (ontwikkeling leerlingenaantal, personele bezetting en exploitatie) alsmede de risico's die het bestuur onderkent en hoe hierop wordt ingespeeld.

Jaarrekening

De jaarrekening is volledig opgenomen in dit jaarverslag vanaf pagina 45, na het Jaarverslag raad van toezicht en het Jaarverslag gemeenschappelijke medezeggenschapsraad.

Overige gegevens

Tot slot is de controleverklaring van de accountant opgenomen. Het negatieve resultaat over 2018 wordt onttrokken aan het eigen vermogen.

De algemene reserve is het deel van het eigen vermogen waarover het bestuur zonder belemmeringen kan beschikken voor het doel van de organisatie. De bestemmingsreserves kennen een beperktere bestedingsmogelijkheid die door het bestuur zelf is aangebracht en ook weer kan worden opgeheven.

2.2 Grondslag, doel en ambities

Grondslag

De stichting PCBO Amersfoort is geworteld in de protestants-christelijke traditie en laat zich inspireren door de Bijbelse visie waarin God naar mens en wereld omziet. Vanuit dit geloof willen we met kinderen, ouders en medewerkers vorm geven aan waarden als naastenliefde, rechtvaardigheid en rentmeesterschap.

De diversiteit in levensbeschouwelijke overtuigingen in onze samenleving zien wij als waardevol. De stichting zoekt daarom de dialoog, opdat ontmoeting tot stand komt: hierbij zoeken we naar overeenkomsten en erkennen we de verschillen. Geloof, hoop en liefde zijn leidend op weg naar de toekomst.

Missie

Binnen onze Stichting voor Protestants Christelijk Basisonderwijs Amersfoort willen we kinderen op onze scholen vanuit een christelijk-sociale identiteit, en met respect voor het unieke van ieder kind, uitdagen zich veelzijdig en optimaal te ontwikkelen. Wij willen dat kinderen hun eigen verantwoordelijkheid nemen en zelfstandig, kritisch en respectvol leren samen te leven. Op onze scholen is aandacht voor elkaar en worden onze medewerkers uitgedaagd zich verder te ontwikkelen in hun professionaliteit.

Doel

Het doel van de stichting is bevordering van het basisonderwijs in overeenstemming met de grondslag door:

- de oprichting en instandhouding van scholen voor (speciaal) basisonderwijs
- het borgen van aandacht voor levensbeschouwelijke vorming van de leerlingen
- het onderhouden van contacten en bevorderen van samenwerking met andere scholen en andere relevante partijen, onder meer om ontmoeting met andere levensbeschouwelijke stromingen tot stand te brengen.

Ambities

Het bestuur werkt vanuit het strategisch beleidsplan 2015-2019. Daarin staan de ambities voor de stichting weergegeven in vijf groeithema's, vier hoofdrolspelers en drie kernbegrippen.

De vijf groeithema's van het strategisch beleidsplan zijn:

- het kind als eigenaar van het eigen leerproces
- de leerkracht als vakbekwaam allrounder
- de organisatie-stimulerende organisatiecultuur, geïnspireerd door gedeeld leiderschap
- de schoolleider als onderwijskundig leider
- de school als ontmoetingsplaats.

De vier hoofdrolspelers zijn: het kind, de leerkracht, de schoolleider en de gemeenschap rond de school.

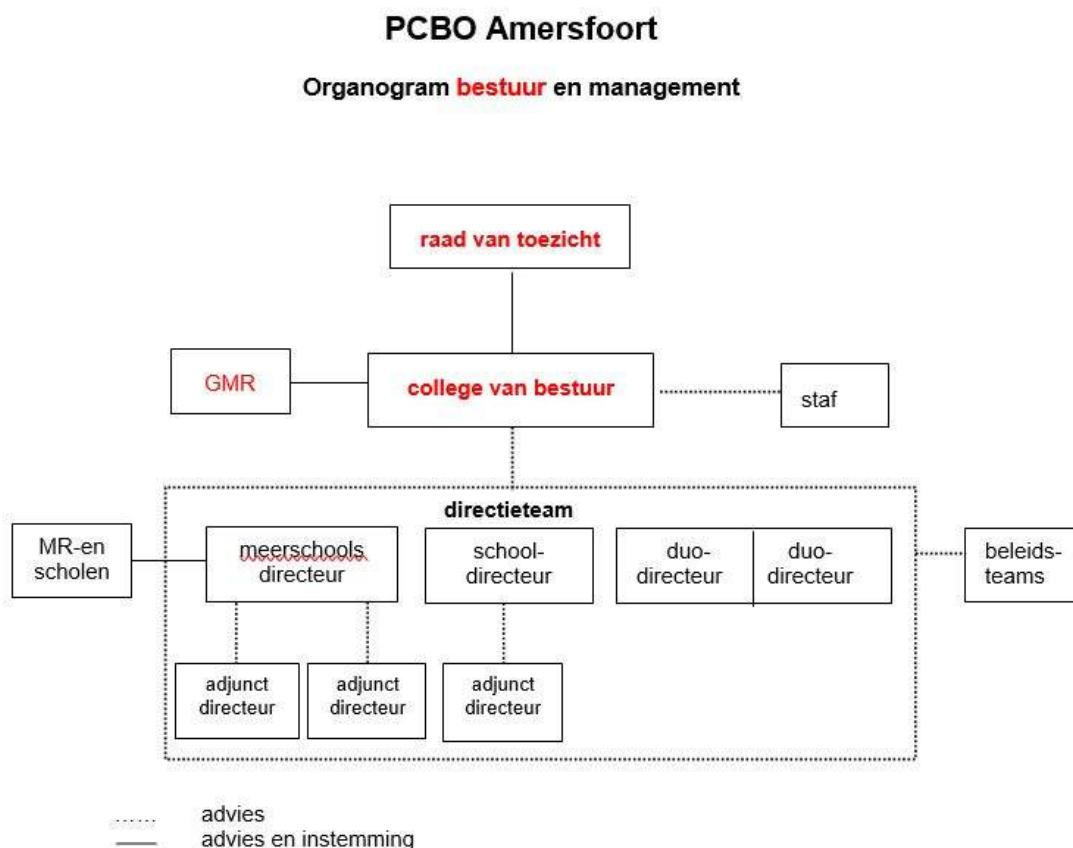
De basis onder de ambities in het strategisch beleidsplan zijn de drie kernbegrippen:

lef - ruimte - verantwoording.

In navolging van G. Biesta richt het onderwijs binnen PCBO zich op: kwalificatie, socialisatie en persoonsvorming van de leerlingen.

Het plan kan worden ingezien op de website van PCBO: www.pcboamersfoort.nl

2.3 Structuur en organisatie

2.3.1 Organisatie

Juridische structuur

De volledige naam van PCBO luidt Stichting voor Protestants Christelijk Basisonderwijs Amersfoort. Zij heeft haar zetel in de gemeente Amersfoort.

Raad van toezicht (RvT)

In de vernieuwde Code Goed Bestuur PO (2017) hebben de leden van de PO-raad afgesproken wat zij verstaan onder goed bestuur. Een van de pijlers is de scheiding van bestuur en toezicht. De RvT houdt intern toezicht op de verwezenlijking van de grondslag en de doelstelling van de stichting, alsmede op het functioneren van het college van bestuur. De samenstelling, taken en bevoegdheden van de RvT zijn zodanig dat deze een deugdelijk en onafhankelijk toezicht kan uitoefenen.

College van bestuur (CvB)

Het bestuur treedt op als het bevoegd gezag en vertegenwoordigt de stichting in en buiten rechte. Het college van bestuur is belast met het besturen en de eindverantwoordelijkheid voor de dagelijkse leiding van de stichting. Het bestuur is tevens belast met het besturen en de eindverantwoordelijkheid voor de dagelijkse leiding van de door de stichting in stand gehouden scholen. Het bestuur zorgt dat de activiteiten van de stichting bestuurlijk, juridisch, organisatorisch en financieel correct verlopen en dat die activiteiten in overeenstemming zijn met het doel van de stichting. Het bestuur ziet er op toe dat het onderwijs overeenkomstig de grondslag van de stichting wordt gegeven. Het bestuur is bevoegd taken en bevoegdheden op te dragen aan personen binnen of buiten de stichting.

Gemeenschappelijke medezeggenschapsraad (GMR)

De GMR heeft specifieke bevoegdheden waaronder advies- en instemmingsrecht. De GMR praat mee, adviseert of geeft instemming ten aanzien van diverse onderwerpen die van belang zijn voor alle of een meerderheid van de scholen van de stichting. Leden zijn ouders en personeelsleden van de diverse scholen.

Bestuursbureau en staf

Het bestuursbureau staat onder leiding van het bestuur. De stafmedewerkers adviseren het college van bestuur gevraagd en ongevraagd over het te voeren beleid.

Het bestuursbureau onderscheidt vier rollen in relatie tot de scholen:

- monitoren
- ondersteunen
- sturen
- initiëren

De stafmedewerkers rapporteren hun bevindingen aan het college van bestuur en de directies van de scholen. De taken van het bestuursbureau houden verband met de verantwoordelijkheid voor het werkgeverschap, de bedrijfsvoering, de kwaliteitszorg en de algemene bestuurlijke taken.

PCBO heeft niet alle deskundigheid zelf in huis; indien nodig wordt expertise ingehuurd. Het secretariaat, de administratie en de facilitaire dienst verlenen ondersteunende diensten voor de gehele organisatie.

Beleidssteams (BT), werkgroepen en netwerken

De beleidssteams ontwikkelen beleid en bespreken dit met directeuren en CvB. Het bestuur neemt een besluit op basis van het advies van de directeuren.

De opdracht tot ontwikkelen van beleid vloeit voort uit de doelen van het jaarplan en/of externe verplichtingen. De opdracht wordt geëxpliciteerd en is vastgesteld.

De beleidssteams faciliteren, ondersteunen en monitoren de invoering van beleid en de feitelijke uitvoering hiervan. Zij rapporteren hierover aan alle directeuren en het CvB en doen daarbij indien nodig verbetervoorstellen.

In een beleidsteam zitten enkele deskundige directeuren. De (technisch) voorzitter is een directeur. Stafleden nemen op basis van expertise deel aan de beleidsgroep. Vanuit het CvB is een lid linking-pin. Voor specifieke projecten kan een externe adviseur toegevoegd worden.

De volgende beleidssteams zijn ingericht:

1. Onderwijs
2. HRM/HRD
3. Bedrijfsvoering
4. ICT en Privacy

Werkgroepen worden met een specifiek doel voor een bepaalde periode ingericht. Deze werkgroepen werken in opdracht van een beleidsteam aspecten uit, doen specifieke voorstellen of verrichten onderzoek/analyses.

Netwerken bestaan uit medewerkers met een specifieke taak en een enkel directielid. Netwerken kennen een open (uitwisseling, contact) en gesloten (in het kader van het jaarplan) doel. De opdracht aan een netwerk komt voort uit het strategisch beleidsplan en/of een jaarplan. Leden van een netwerk kunnen op grond van specialisme deelnemen aan een werkgroep.

In 2018 functioneerden de netwerken voor Interne Begeleiding, I-coaches, Hoogbegaafdheid, Interne Opleidingscoördinatoren.

De vertrouwens- en contactpersonen en de administratief medewerkers komen één of twee maal per jaar bij elkaar.

2.3.2 Scholen, leerlingenaantallen en marktaandeel

PCBO heeft dertien scholen (12 brinnummers), geografisch verspreid over de meeste wijken van Amersfoort. Er zijn twaalf reguliere basisscholen en één school voor speciaal basisonderwijs (KWS).

De tabel op de volgende pagina toont de ontwikkeling van het leerlingenaantal per locatie. Amersfoort heeft een stabiele basispopulatie en is geen krimpregio. Wel zijn er aanzienlijke verschuivingen binnen de wijken.

brin, school, wijk		1 oktober tellingen				
		01-okt-14	01-okt-15	01-okt-16	01-okt-17	01-okt-18
01VI	4-7 jr	146	141	116	107	104
de Parkschool	8 jaar en ouder	156	157	148	120	101
Schothorst	totaal	302	298	264	227	205
08TE	4-7 jr	120	115	111	117	105
PWA	8 jaar en ouder	105	103	102	110	114
Beekenstein	totaal	225	218	213	227	219
08TE1	4-7 jr	41	44	55	45	43
PWA	8 jaar en ouder	41	46	36	37	43
Randenbroek	totaal	82	90	91	82	86
10LI	4-7 jr	133	132	141	117	119
't Anker	8 jaar en ouder	89	93	84	96	99
Soesterkwartier	totaal	222	225	225	213	218
11AT	4-7 jr	107	102	108	118	107
de Windroos	8 jaar en ouder	94	107	103	99	99
Liendert	totaal	201	209	211	217	206
12QU	4-7 jr	235	232	233	213	203
de Bolster	8 jaar en ouder	216	203	208	219	222
Bergkwartier	totaal	451	435	441	432	425
13DW	4-7 jr	114	127	142	138	138
de Berkenschool	8 jaar en ouder	100	95	100	106	107
Hoogland	totaal	214	222	242	244	245
14RD	4-7 jr	3	1	3	6	7
sbao KWS	8 jaar en ouder	27	25	25	37	41
	totaal	30	26	28	43	48
21RS	4-7 jr	112	116	106	104	101
de Zonnewijzer	8 jaar en ouder	95	100	103	107	104
Zielhorst	totaal	207	216	209	211	205
23PH	4-7 jr	113	100	107	96	93
Gabrie Mehenschool	8 jaar en ouder	123	126	117	104	102
Kattenbroek	totaal	236	226	224	200	195
27JH	4-7 jr	265	254	249	220	202
de Wonderboom	8 jaar en ouder	267	263	244	255	257
Nieuwland	totaal	532	517	493	475	459
27NX	4-7 jr	308	314	317	294	310
de Vuurvogel	8 jaar en ouder	305	296	282	295	287
Vathorst	totaal	613	610	599	589	597
29XR	4-7 jr	202	240	285	287	265
Kon-Tiki	8 jaar en ouder	73	116	151	184	186
Vathorst	totaal	275	356	436	471	451
PCBO totaal	4-7 jr	1899	1918	1973	1862	1797
	8 jaar en ouder	1691	1730	1703	1769	1762
	totaal	3590	3648	3676	3631	3559

1 oktobertelling

Op 1 oktober 2018 bedroeg het totale leerlingenaantal 3.559. Dit is 72 leerlingen (2%) minder dan het jaar ervoor. De krimp is deels toe te schrijven aan de tussentijdse uitstroom en verminderde instroom van leerlingen op Kon-Tiki als gevolg van het zeer zwak worden van de school. Ook de Parkschool kent krimp, hier als gevolg van fusie. De krimp van de Wonderboom komt overeen met de krimp in de wijk. Amersfoort-breed is de basisschoolpopulatie (excl. sbao) met 1,1% gedaald. Het deelnamepercentage (marktaandeel) voor PCBO is gedaald van 23,4% op 1 oktober 2017 naar 23,2% op 1 oktober 2018.

Het leerlingenaantal op 1 oktober van het voorgaande jaar vormt de grondslag voor de bekostiging in het volgende jaar: de telling op 1 oktober 2018 bepaalt de materiële lumpsum voor het kalenderjaar 2019 en de personele lumpsum voor het schooljaar 2019-2020.

Het leerlingenverloop wordt via maandelijkse overzichten gemonitord. Alle scholen werken met het administratie- en leerlingvolgsysteem ParnasSys. Zo kan de leerlingenpopulatie, kwalitatief en kwantitatief, per school en stichtingsbreed op de voet worden gevolgd en geanalyseerd.

2.4 Beleidsterreinen

2.4.1 Onderwijs en kwaliteitszorg

Belangrijkste ontwikkelingen afgelopen jaar

Ingaande 2018 is ingezet op het versterken van de kwaliteit van het onderwijs en verbetering van de kwaliteitszorg. Stichtingsbreed is er een kwaliteitsscan op alle scholen uitgevoerd. Relevante beleidsbeslissingen in deze zijn onder meer de invoering van werkwijzen, zoals de Planning- en Verantwoordingsgesprekken en instrumenten om de zorg voor goede onderwijskwaliteit te optimaliseren.

In september 2018 is de brochure "Focus op Kwaliteit, de Staat van ons Onderwijs" uitgegeven. Hierin wordt in beeld gebracht hoe het op de scholen staat met de kwaliteit van het onderwijs naar aanleiding van de schoolscans. Tevens biedt het inzichten en materiaal om een nieuw strategisch beleidsplan en nieuwe schoolplannen voor de periode 2019-2023 op te stellen.

Verwachte toekomstige ontwikkelingen

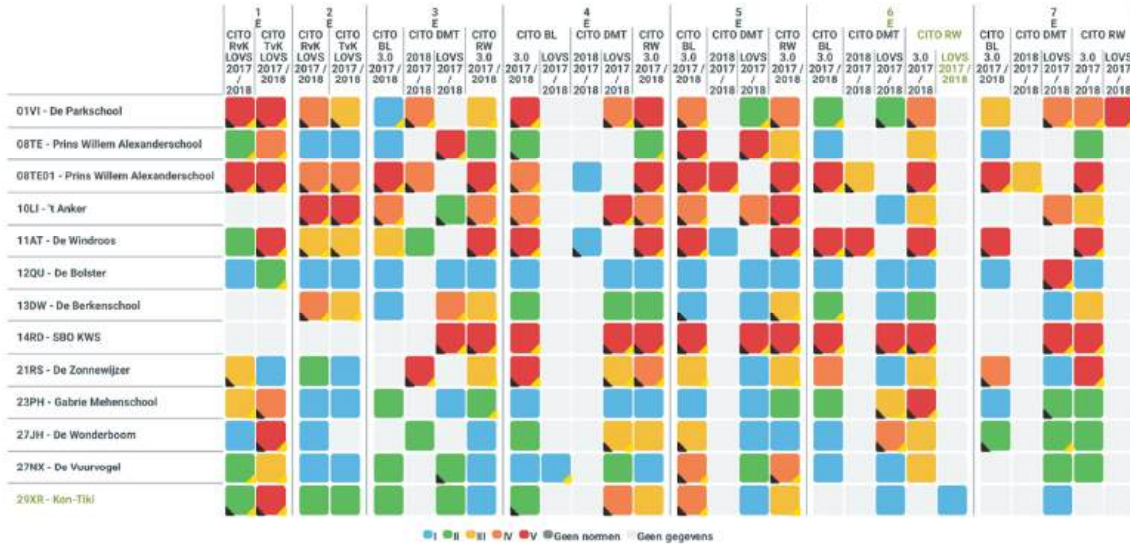
Het kwaliteitsbeleid is eind 2018 vastgesteld. In 2019 zal verdere uitwerking van instrumenten als zelfevaluatie, collegiale visitatie en audit plaatsvinden. Dit zal o.a. worden vormgegeven met behulp van het webbased kwaliteitsinstrument Werken met Kwaliteit (WMK) dat in 2019 binnen PCBO wordt ingevoerd. Daarnaast blijft de focus op en de verbetering van de basiskwaliteit (de wettelijke minimum eisen) gehandhaafd en komt daarbij meer aandacht voor de eigen kwaliteitsambities van de scholen. Deze worden vastgelegd in de nieuwe schoolplannen.

Tevens vindt medio 2019 inspectietoezicht plaats op bestuurlijk niveau en op diverse scholen. De output van deze toezichtronde levert aanvullende informatie voor de aard en inrichting van de activiteiten op het gebied van onderwijskwaliteit.

Resultaten

Tussenresultaten

De tussenresultaten laten een breed palet aan variatie zien, zowel op school- en groepsniveau als op vakgebied is deze variatie herkenbaar. Door alle vakgebieden heen worden in de middenbouw (4-6) veelal lagere resultaten behaald dan in de onder- en bovenbouw. Daarnaast zijn er een aantal scholen die veelal (ruim) boven de streefnorm scores en scholen die op diverse onderdelen beneden de streefnorm scores.

Verklaring van de kleuren:

Blauw = I hoge score

Groen = II goede score

Geel = III gemiddelde score

Oranje = IV onder gemiddelde score

Rood = V onvoldoende score (zwart driehoekje: meer dan 20% in de populatie heeft deze score).

Licht grijs toets is niet afgenomen of niet ingevoerd

Onderwijsprestaties- eindopbrengsten (groep 8)

	Schooljaar 2015-2016		Schooljaar 2016-2017		Schooljaar 2017-2018	
	score	% II met gewicht	score	% II met gewicht	Score	% II met gewicht
de Parkschool (Wi)	530,5	6	533,8	9	532,4	8
De Parkschool (WW)	533,8		531,6			
PWA Beekenstein	537	7	536,2	8	539,3	6
PWA Randenbroek	522,3	48	537,1	51	531,2	51
't Anker	531,3	5	476,4	4	425,7	4
de Windroos	528	19	534,5	18	530,4	18
de Bolster	539,3	0	539,4	0	538,5	0
de Berkenschool	537,2	0	581,3	0	423,6	0
de Zonnewijzer	535,1	5	538,4	5	535,4	5
Gabrie Mehenschool	536,4	2	535	2	536,8	2
de Wonderboom	535,5	1	534,4	1	539,5	1
de Vuurvogel	534,3	2	532,6	2	535,7	2
Kon-Tiki	532,5	3	529,5	3	529,4	2

*Omdat niet alle scholen hetzelfde type eindtoets afnemen, kan een stichtingsgemiddelde niet worden berekend. De Berkenschool en 't Anker nemen de AMN af, de overige scholen nemen de Cito toets af.

Rood: onder de ondergrens van de Inspectie van het Onderwijs

Eindresultaten groep 8

Bij de eindresultaten (groep 8) was in de voorgaande twee schooljaren een forse daling te zien. In 2015 behaalden twee scholen een score onder de inspectienorm, in 2016 zes scholen en in 2017 vijf scholen. In 2018 zijn dat er drie.

Op Kon-Tiki was de onderwijskwaliteit als zeer zwak beoordeeld door de inspectie in december 2017; het onvoldoende resultaat op de eindtoets is daar ook een gevolg van.

Ook op de Parkschool waren de eindopbrengsten van groep 8 onder de norm. Als fusieschool geeft dit het beeld van respectievelijk twee jaar op rij onvoldoende (De Wegwijzer) en drie jaar op rij onvoldoende (De Wingerd). Het bestuur ziet dit als een risico voor de kwaliteit van de opbrengsten en inmiddels is een verdiepte analyse gedaan en is de school aan de slag gegaan met een gedegen plan van aanpak. Nadere analyse vindt plaats.

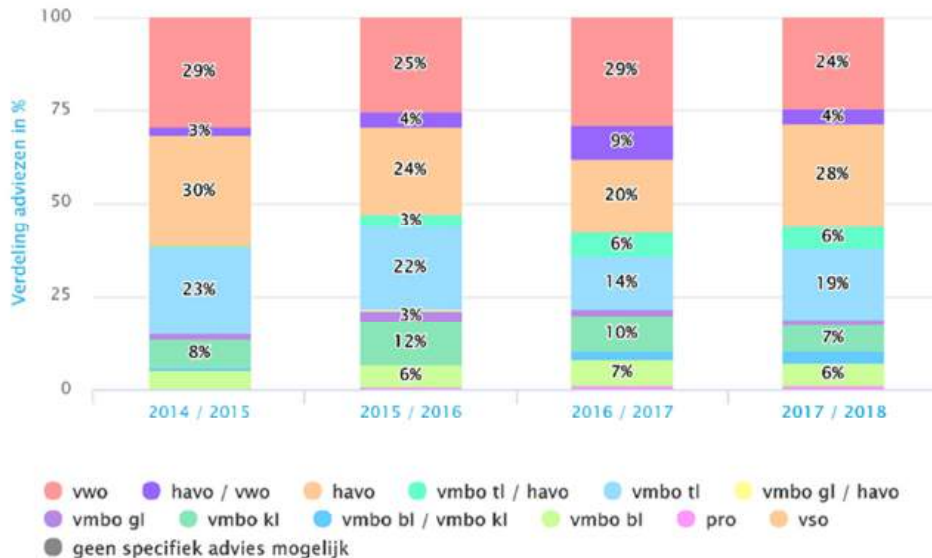
Hiernaast is het bestuur tevreden over het feit dat zeven scholen boven het landelijk gemiddelde scoren. Vorige jaren waren dat er respectievelijk zes (2016) en vijf (2017). Met name de resultaten op de Wonderboom en de PWA-Beekenstein zijn opvallend goede resultaten, gezien de gemiddelde populatie op deze scholen.

Uitstroom leerlingen groep 8 (zomer 2018)

Hoewel de score op de eindtoets op een aantal scholen onder de inspectienorm ligt, is het uitstroomniveau van de leerlingen bijna onveranderd hoog: in de zomer van 2018 stroomde 56% van de groep 8 leerlingen uit naar havo of vwo. Landelijk is dit in 2018 50% (Bron: Staat van het onderwijs 2019). De schooladviezen zijn binnen PCBO dus hoger dan landelijk gemiddeld.

Het schooladvies wordt gebaseerd op de gehele schoolloopbaan van de leerling en wordt afgegeven voordat de eindtoets is afgenomen. Valt de score van de eindtoets lager uit, dan hoeft het advies voor het VO niet te worden aangepast. Andersom kan dit wel.

Schooladvies per schooljaar

ultimview.nl

Onderwijskundige en onderwijs-programmatische zaken

Toegankelijkheid en Toelatingsbeleid

In principe zijn alle kinderen, of door het bereiken van de 4-jarige leeftijd, of door verhuizing of verandering van school, welkom op de PCBO scholen mits ouders de uitgangspunten en doelstellingen van PCBO onderschrijven.

De school spant zich in om iedere leerling die wordt aangemeld goed onderwijs te bieden.

De school heeft zorgplicht: wanneer de school concludeert dat er in een bepaald geval onvoldoende mogelijkheden zijn om passend onderwijs te kunnen bieden en waar te maken, dan wordt samen met de ouders, en waar nodig het samenwerkingsverband de Eem, gezocht naar een wél passende onderwijsplek in de regio.

Passend onderwijs

Op 1 augustus 2014 is de Wet passend onderwijs in werking getreden. Sindsdien gaat de Rijksbesteding voor extra ondersteuning niet meer direct naar de scholen, maar naar het regionale samenwerkingsverband (SWV). Ieder schoolbestuur is lid van een SWV. De middelen voor extra ondersteuning worden verdeeld op basis van een vierjaarlijks ondersteuningsplan.

De inzet van de middelen van SWV de Eem is in eerste instantie gericht op de basisondersteuning. PCBO ontving in 2018 van het samenwerkingsverband een bijdrage van € 105 per leerling (€ 377 K) voor het versterken van de basisondersteuning.

Wanneer sprake is van een ondersteuningsbehoefte die de basisondersteuning op schoolniveau overstijgt, kan er voor specifieke (groepen) leerlingen een zogenaamd arrangement worden aangevraagd. Een arrangement beschrijft de onderwijsbehoefte van de specifieke leerling en kent daarbij middelen toe: personele bekostiging en/of materiële bekostiging en/of inzet van expertise van het SWV.

Het SWV kent arrangementen toe voor moeilijk leren, fysieke beperkingen en gedrag. In geval van visuele beperkingen of gehoor-/spraak-/taalproblemen wordt het arrangement toegekend door respectievelijk Bartiméus en Auris.

In 2018 is € 303 K ontvangen voor het uitvoeren van arrangementen op de verschillende scholen van PCBO.

Onderwijs voor asielzoekerskinderen

Kinderen van asielzoekers gaan zo snel mogelijk, in ieder geval binnen 3 maanden nadat ze in Nederland zijn aangekomen, naar school. In Amersfoort is afgesproken dat kinderen tussen 6 en 12 jaar gedurende het eerste jaar in Nederland naar een internationale taalklas gaan (Meerkring – Wereldwijzer). De kinderen stromen vervolgens door naar scholen in hun eigen buurt, waaronder PCBO scholen.

Taalentklas

In Amersfoort wordt in zes wijken (acht scholen) een TAALentklas georganiseerd om kinderen te ondersteunen bij het ontwikkelen van hun competenties, zodat zij door kunnen stromen naar hogere vormen van voortgezet onderwijs. De TAALentklas richt zich op leerlingen in groep 7 en 8 van het basisonderwijs die op basis van hun capaciteiten in vmbo-t of havo geplaatst kunnen worden, maar het risico lopen op onderpresteren vanwege talige belemmeringen.

Geselecteerde leerlingen krijgen wekelijks twee uur extra leertijd. Tijdens deze lessen is veel aandacht voor taal en 'kennis van de wereld', maar ook voor het ontwikkelen van een 'academische houding'. De lessen stimuleren nieuwsgierigheid, een kritische houding, discussievaardigheden en meningsvorming.

De TAALentklas wordt bekostigd uit de UPJO-gelden van de Gemeente Amersfoort (€ 105 K in 2018). PCBO is penvoerder namens de deelnemende scholen. Het project loopt in ieder geval tot en met 2019.

Pr8klas

In het schooljaar 2017-2018 werd voor de derde keer, in samenwerking met vmbo Het Element, een Pr8klas georganiseerd voor geselecteerde leerlingen van verschillende PCBO en Voilà scholen.

Potentiële vmbo basis en kader leerlingen hebben in groep 8 moeite met het bijbenen van de veelal cognitieve vakken en dreigen motivatie voor het leren te verliezen. Tegelijkertijd hebben deze leerlingen vaak een goed praktisch inzicht en komen tot bloei wanneer hen aantrekkelijk uitdagend beroepsonderwijs wordt geboden.

Tijdens de wekelijkse middag op Het Element worden de leerlingen praktisch uitgedaagd en wordt gewerkt aan hun zelfvertrouwen, werkhouding en studievaardigheden.

De leerlingen worden intensief begeleid door vakdocenten van Het Element en een PCBO mentor. De mentor helpt hen bij het vaststellen en evalueren van hun leerdoelen, zowel tijdens de Pr8klas als op

de eigen school. De Pr8klas wordt in het schooljaar 2018-2019 opnieuw georganiseerd. PCBO ontvangt een subsidie die vrijwel de kosten dekt (€ 7 K).

Plusklas

De bovenschoolse Plusklas is een initiatief van PCBO en het Farel College met als doel uitdagende en creatieve leerstof te bieden aan bovengemiddelde tot hoogbegaafde leerlingen. Dit gebeurt één middag per week op het Farel College. De leerlingen krijgen complexe uitdagende opdrachten die zij deels ook in de eigen klas uitvoeren. De leerstof komt niet in het reguliere VWO aan bod.

De Plusklas biedt ruimte aan ongeveer dertig leerlingen uit de groepen 7 en 8 van alle PCBO scholen. Plusklas leerlingen geven aan echt uitgedaagd te worden. Leraren bevestigen dit en zien dat deze leerlingen extra hun best moeten doen om het werk tot een goed einde te brengen.

De Plusklas wordt gecoördineerd door een stuurgroep met daarin leraren van PCBO en het Farel College. In 2018 is het beleid omtrent de Plusklas, waaronder de selectiecriteria, aangescherpt binnen het beleid van PCBO met betrekking tot hoogbegaafdheid.

PCBO ontvangt geen externe bijdrage voor dit project (kosten € 12 K).

Beleid inzake hoogbegaafdheid

Naast de bovenschoolse Plusklas heeft PCBO in 2018 het beleid inzake hoogbegaafdheid aangescherpt. Doel is op vergelijkbare wijze onderwijskwaliteit ten behoeve van deze doelgroep te bieden. Hiertoe wordt systematisch gescreend op hoogbegaafdheid onder leerlingen en wordt een programma voor deze doelgroep uitgewerkt waarin leerlijnen versneld en compact worden aangeboden.

Kurzweil

Kurzweil is een dyslexie ICT-hulpmiddel en biedt leerlingen met dyslexie ondersteuning bij het lezen, schrijven en studeren. Het programma is beschikbaar op alle PCBO scholen. Daarnaast kunnen leerlingen een thuisversie gebruiken.

Op basis van een analyse is besloten om medio 2019 met dit programma te stoppen.

De licentiekosten bedroegen € 10 K in 2018.

Cultuureducatie met Kwaliteit

Acht scholen namen in het schooljaar 2017-2018 deel aan het project Cultuureducatie met Kwaliteit van het Fonds voor Cultuurparticipatie, een samenwerking met de lokale partner Scholen in de Kunst. Dit project heeft tot doel de kwaliteit van cultuureducatie in het primair onderwijs zodanig te verbeteren dat het een vaste plek krijgt in het curriculum van de scholen.

De scholen ontvingen een projectsubsidie van € 49 K, als bijdrage in de uitvoering van een structureel cultuureducatieprogramma.

Ook voor het schooljaar 2018-2019 ontvangen de scholen deze subsidie.

Subsidie impuls muziekonderwijs

In 2016 ontving de Windroos een subsidie van € 20 K van het Fonds voor Cultuurparticipatie voor de periode 2016-2019. Deze subsidie is bedoeld om meer en betere muzieklessen te verzorgen.

Inmiddels is € 16 K hiervan besteed.

De school werkt samen met een collectief van muziekdocenten. Zo moet muziekonderwijs een integraal onderdeel gaan worden van het curriculum.

Amersfoortse Brede Combinaties

Stichting ABC geeft in de gemeente Amersfoort vorm aan de brede scholen. De samenwerking tussen onderwijs, kinderopvang en welzijn kent meerdere niveaus en doelstellingen. Vanuit ABC wordt bijvoorbeeld de "dag van de dialoog" georganiseerd waarin de Windroos participeert. Scholen met heel verschillende leerlingenpopulaties komen zo met elkaar in contact en gesprek. Diverse scholen van PCBO werken met partners in de wijk aan de realisatie van een doorgaande lijn en breed aanbod van voorschoolse, schoolse en naschoolse voorzieningen.

PCBO bekleedt het voorzitterschap van deze stichting die in Amersfoort voor ongeveer € 500 K aan projecten uitvoert.

Kwaliteitszorg

Interne kwaliteitszorg

PCBO gebruikte in het verleden een zelf ontwikkeld early warning system (EWS). In 2018 is het EWS omgevormd tot een Planning- en Verantwoordingsgesprek (P&V) in intervisiegroepen bestaande uit drie tot vier scholen. Naast het bestuur is de manager onderwijskwaliteit hierbij aanwezig. Verticale en horizontale verantwoording krijgt zo vorm. Voordat het bestuur met de schooldirecties in gesprek gaat, worden de indicatoren met de stafmedewerkers besproken en worden vragen geformuleerd. De gesprekken vinden plaats in februari / maart en september / oktober.

Inspectieoordeel Kon-Tiki

In december 2017 beoordeelde de Inspectie van het Onderwijs de onderwijskwaliteit op Kon-Tiki als zeer zwak. Voorafgaand aan dit oordeel was er al een begeleidingstraject in gang gezet, onder leiding van een nieuwe directeur. Dit is geïntensiveerd voortgezet. Externe deskundigen en specifiek aangetrokken medewerkers hebben onder leiding van de directeur het plan van aanpak met het team gerealiseerd. Bij het herstelonderzoek in december 2018 heeft de inspectie geconcludeerd dat alle onvoldoendes, met uitzondering van onderwijsresultaten eindgroep 8, zijn weggewerkt.

Engels en internationalisering

Naast de wettelijk verplichte scholing Engels in de groepen 7 en 8, bieden de PCBO scholen in toenemende mate Engels aan vanaf de lagere groepen. Op twee scholen wordt al gestart in groep 1; een derde school, de Wonderboom, is gevolgd in 2018. Met een subsidie van Nuffic, hebben leerkrachten zich kunnen voorbereiden op die stap.

Kwaliteitszorg en het leerlingvolgsysteem

De afgelopen jaren is gewerkt met de kwaliteitszorgmodule Integraal (onderdeel van ParnasSys) ten behoeve van het analyseren van onderwijsopbrengsten, het uitvoeren van zelfevaluatie en tevredenheidspelingen. Ingaande augustus 2018 wordt dit systeem niet meer geüpdatet. Er is een analyse uitgevoerd naar andere systemen, PCBO is ingaande 1 januari 2019 overgegaan op WMK. Dit past bij de vernieuwingen in het kwaliteitsmanagement.

Extern toezicht op onderwijskwaliteit

Vanaf augustus 2017 hanteert de Inspectie van het Onderwijs een vernieuwd Toezichtkader. Het bestuur is daarin eindverantwoordelijk voor de onderwijskwaliteit. In het schooljaar 2018-2019 verwacht PCBO toezicht op niveau van bestuur en verificatieonderzoek op verschillende scholen. De schoolscans, welke PCBO zelf heeft laten uitvoeren, zijn ingericht conform dit toezichtkader. Daarmee raken scholen nu bekend met dit systeem en wordt de eigen kwaliteit in beeld gebracht.

Intern toezicht en kwaliteitsmanagement

In 2018 is het kwaliteitsmanagementsysteem aangescherpt. Naast de Planning- en Verantwoordingsgesprekken zijn er schoolscans uitgevoerd. Met externe deskundigen heeft elke school een beeld van de eigen kwaliteit opgebouwd. Op stichtingsniveau is hier samenvattend over gerapporteerd aan RvT en GMR. De opbrengstanalyses van tussen- en eindtoetsen vinden tweemaal per jaar plaats. In benoemde P&V gesprekken wordt deze informatie met elkaar in verband gebracht om aldus te sturen op kwaliteit. Eind 2018 is de ontwikkelde werkwijze vastgelegd in het bijgestelde document inzake kwaliteitsmanagement.

Klachten

Met de externe vertrouwenspersonen wordt jaarlijks geëvalueerd en zijn ook in 2018 de voorgelegde kwesties besproken en toegelicht.

In 2018 zijn geen klachten voorgelegd aan de Landelijke Klachtencommissie voor het Christelijk primair onderwijs.

2.4.2 Personeel

Personele bezetting

Onderstaand overzicht toont de samenstelling en ontwikkeling van het personeelsbestand naar functie, leeftijd en geslacht (in dienst bij PCBO).

Schooljaar	31-12-2014	31-12-2015	31-12-2016	31-12-2017	31-12-2018
Onderwijzend personeel (OP)					
Aantal	266	261	255	294	293
Formatie (in fte)	180	176	175	187	198
Gemiddelde aanstellingsomvang	0,68	0,68	0,69	0,64	0,68
OP, OOP en directie					
Aantal	332	332	322	361	366
Formatie (in fte)	225	221	218	231	245
Gemiddelde aanstellingsomvang	0,67	0,67	0,68	0,64	0,67
Leeftijd (OP, OOP en directie)*					
15-25 jaar	3%	3%	2%	3%	5%
25-35 jaar	32%	32%	30%	31%	31%
35-45 jaar	20%	23%	25%	26%	23%
45-55 jaar	23%	22%	23%	22%	22%
55-65 jaar	21%	19%	20%	17%	17%
65+ jaar	1%	1%	0%	1%	1%
Percentage mannen*	12%	13%	11%	16%	11%
Percentage vrouwen*	88%	87%	89%	84%	89%

Bron: Youforce 12800 excl. korttijdelijken *berekening percentages op basis van aantallen.

Arbeidsmarkt

De krapte op de arbeidsmarkt is inmiddels op alle beleidsterreinen een centraal thema. Ondanks het grote lerarentekort wil PCBO heel bewust omgaan met het aangaan van personele verplichtingen om de kwaliteit van het onderwijs te waarborgen. Per 1 augustus 2017 is de functie van onderwijscoach ingevuld. De onderwijscoach zorgt voor de werving én de begeleiding van startende leerkrachten. Samen met een tweetal schooldirecteuren en de manager HR vormt zij een taskforce die in 2018 een scala aan activiteiten in gang heeft gezet om leerkrachten en PABO studenten te vinden, te boeien en te binden aan de organisatie. Bijvoorbeeld: activiteiten op social media, advertenties in kranten, incentives en LIO bijeenkomsten.

Uitzendarbeid

Ook al wil PCBO bij voorkeur leerkrachten aan zich binden, soms doen zich situaties voor waarin dat niet gewenst of mogelijk is. Met de invoering van de ketenbepaling (WWZ 1 juli 2016) is het risico op structurele verplichtingen toegenomen. Door het uitbesteden van het juridisch werkgeverschap, wordt dit risico overgenomen door een externe partner. De personele kosten voor uitzendbepalingen zijn circa 50% hoger dan de personele kosten voor vergelijkbare PCBO benoemingen. In 2018 bedroegen de personele kosten voor deze groep medewerkers € 149 K op formatieplaatsen op de scholen en € 16K op ziektevervanging.

Inhuur externe expertise

In verband met ziekteverlof, zwangerschapsverlof of ter overbrugging heeft in 2018 fors meer inhuur plaatsgevonden van interim directeuren ('t Anker, Berkenschool, Gabrie Mehenschool en Vuurvogel) en intern begeleiders (Windroos, Vuurvogel, Kon-Tiki). Totale kosten bedroegen € 301 K. Daarnaast heeft in verband met zwangerschapsverlof en ter overbrugging inhuur plaatsgevonden van adviseur onderwijs & kwaliteit, controller en ICT coördinator. Totale kosten bedroegen € 208 K.

Onderstaand overzicht toont de totale kosten van extern personeel in 2018:

In € 000's	Externe invulling formatie en expertise	Externe invulling vervanging ziekte	Externe invulling vervanging verlof *	Totaal
Beheer MFA	40			40
Vakleerkrachten	86			86
Inhuur directie en	172	102	27	301
Inhuur ICT, financ	174		34	208
Transvita	16	73	38	127
Uitzendkrachten	150	16	3	169
Kosten 2018	639	191	102	931
Begroting 2018	133	72	30	235
Verschil	506	119	72	696

* betreft ouderschapsverlof, zwangerschapsverlof, rechtspositioneel verlof

Detachering

In 2018 is er sprake geweest van detachering van PCBO medewerkers (inkomsten € 145 K):

- directeur DB is sinds de start van het schooljaar 2017-2018 voor fte 0,42 gedetacheerd bij een schoolbestuur in de regio.
- twee leerkrachten zijn ingezet voor de zomerschool via stichting ABC.
- zeven leerkrachten zijn in 2018 ingezet als talentpooler bij het regionaal transfercentrum Transvita en waren daarmee inzetbaar bij de eigen PCBO scholen en andere deelnemende scholen in de regio. Ultimo 2018 ging het om 2,8 fte.

Directiewisselingen

Per 1, mei, 1 juni en per 1 augustus 2018 zijn nieuwe directeuren aangesteld op respectievelijk Gabriele Mehenschool, De Vuurvogel en 't Anker. Met ingang van september 2018 wordt de directiefunctie op de Berkenschool op interim basis ingevuld.

Personeel – financieel resultaat 2017-2018

In het bestuursformatieplan 2017-2018 zijn de verwachte personele inkomsten toegekend aan de scholen. De schooldirecteur is verantwoordelijk voor de inzet van het personeel binnen het toegekende budget.

Het resultaat van de gezamenlijke scholen voor het schooljaar 2017-2018 bedroeg € 370 K positief. Aan het begin van het schooljaar 2017-2018 is met terugwerkende kracht een rijksbijdrage (personele lumpsum) van € 271 K ontvangen. Dit volledige bedrag is toegekend aan de schoolformatie 2017-2018 en is per saldo niet ingezet, waarmee het is toegevoegd aan de bestemmingsreserve.

Ontwikkeling van de personele reserve van de scholen (€ 000's):

School	Pers. reserve op 1-8-2014	Pers. reserve op 1-8-2015	Pers. reserve op 1-8-2016	Pers. reserve op 1-8-2017	Pers. reserve op 1-8-2018
de Parkschool*	42	75	62	0	-22
PWA Beekenstein	35	48	48	19	81
PWA Randenbroek	21	29	77	67	110
't Anker	9	40	23	-33	-68
de Windroos	17	16	67	75	141
de Bolster	-10	30	-12	-44	26
de Berkenschool	8	19	17	14	67
KWS	-39	-71	-167	-193	-222
de Zonnewijzer	47	59	49	50	97
Gabrie Mehenschool	-58	-72	-35	-57	-67
de Wonderboom	-10	6	31	16	112
de Vuurvogel	-87	-56	-93	-137	-75
Kon-Tiki	-36	-31	42	75	42
PCBO totaal	-61	92	109	-148	222

*Tot schooljaar 2017-2018 waren dit twee afzonderlijke scholen: de Wingerd en de Wegwijzer.

De personele schoolreserve wordt volgens stichtingsbeleid beoordeeld in combinatie met de materiële schoolreserve. Scholen kunnen de eventuele negatieve personele schoolreserve neutraliseren met een positieve materiële reserve en vice versa. Wanneer de reserve hoger wordt dan 1 fte (€ 63 K) wordt deze begrensd. In 2018 heeft dit niet plaatsgevonden, beoordeling vindt plaats in 2019. De gecombineerde schoolreserves (personeel en materieel) bedroegen ultimo 2018 € 697 K (€ 326 K ultimo 2017).

Personeelsbeleid

PCBO voert proactief personeelsbeleid gericht op vinden, boeien en binden van medewerkers. Daartoe wordt o.a. de gesprekkencyclus, taakbeleid, mobiliteit, professionalisering en deskundigheidsbevordering, coaching, begeleiding van startende leerkrachten en directeuren, werving en selectie, ziekteverzuimbegeleiding ingezet. Hieronder worden de ontwikkelingen in 2018 uitgelicht.

Performance Management

In 2017 is gestart met de implementatie van de Youforce module Performance Management, een digitale omgeving voor de gesprekkencyclus met medewerkers. Competenties uit het kwaliteitsmanagementsysteem ParnasSys/Integraal vormen de basis voor de gesprekken. Onderwijskwaliteit en personeelsontwikkeling worden zo met elkaar verbonden. De technische inrichting is in 2017 afgerond voor de onderwijsfuncties. Feitelijke implementatie en uitvoering van de gesprekkencyclus heeft in 2018 plaatsgevonden. Na evaluatie is gebleken dat het instrumentarium verbeterd kan worden. In 2019 wordt vereenvoudiging en een betere aansluiting bij het kwaliteitsbeleid nagestreefd.

CAO PO

De CAO PO 2018-2019 is ingegaan per 1 augustus 2018 en heeft een looptijd tot 1 maart 2019. De grootste wijzigingen zijn:

- Taakbeleid is vervallen. Teams krijgen per 1 augustus 2019 meer zeggenschap over hun werkverdeling. De werkgever moet de kaders aangeven en het werkverdelingsplan goedkeuren.
- Functiedifferentiatie is onderdeel geworden van het beleid van schoolbesturen. De verplichte functiemixpercentages zijn nu uit de CAO-PO.
- Salarisverbetering in 2018 van 8,5% voor de functie leraar. Er zijn nieuwe functiebeschrijvingen voor leraren. Elke leraar is een schaal bevorderd per 1 augustus 2018.

Werkdrukmiddelen

Middelen voor werkdrukverlaging zijn beschikbaar gesteld door OCW. Omvang bij PCBO is € 565K voor het schooljaar 2018-2019. Elke school heeft de bestedingsdoelen, geplande uitgaven en eventuele niet financiële maatregelen om werkdruk te verminderen, na overleg in de teams vastgelegd in een bestedingsplan. Dit bestedingsplan is een bijlage bij het schoolformatieplan 2018-2019 waarop de P-MR van elke school instemming heeft gegeven. De middelen zijn op alle scholen, conform bestedingsplan, ingezet. Deels in eigen formatie (leerkrachten en ondersteunend personeel), deels in additionele formatie, deels in andere inzet. Effectiever vergaderen is een veelgenoemde niet financiële maatregel om de werkdruk te verlagen.

De stichtingsstudiedag van 23 november 2018 stond in het teken van Werkgeluk, waarbij o.a. werd gekeken naar omgaan met werkdruk op basis van de cirkel van invloed.

In de periode augustus t/m december 2018 is € 258 K ingezet voor werkdrukverlaging en dit is in lijn met de beschikbaar gestelde inkomsten voor deze periode (€ 235 K).

Bestedingscategorie	Besteed bedrag augustus t/m december 2018 (in € 000's)	Eventuele toelichting
Personeel	€ 226	
Materieel	€ 8	
Professionalisering	€ 24	
Overig		
	€ 258	

Beheersing uitkeringen na ontslag

Als een medewerker niet langer bij PCBO in dienst is en een WW-uitkering ontvangt, worden de uitkeringskosten betaald door het Participatiefonds mits het bestuur heeft voldaan aan de voorwaarden in de zogenaamde instroomtoets. Zo niet, dan betaalt het bestuur de uitkeringskosten. PCBO voert zorgvuldig personeelsbeleid en goede administratie om het ontstaan van eigen wachtgelders te voorkomen en alleen verplichtingen aan te gaan met gekwalificeerd kwalitatief hoogwaardig personeel.

Funciemix

Met de nieuwe CAO PO zijn de doelstellingen voor functiemixpercentages vervallen.

Duurzame inzetbaarheid ouderen

In 2018 is een bijeenkomst voor 55 + medewerkers gehouden met een opkomst van 35 medewerkers. Door middel van actieve werkvormen is men met elkaar in gesprek geweest over werkplezier.

De regeling duurzame inzetbaarheid ouderen biedt oudere werknemers de mogelijkheid extra verlof te nemen en zo duurzamer inzetbaar te zijn. Van de 51 medewerkers van 57 jaar en ouder hebben het afgelopen jaar 43 personen verlof opgenomen.

De werkelijk kosten bedroegen € 194 K. Er was € 187 K begroot.

Mobiliteitsbeleid

Het mobiliteitsbeleid is geherformuleerd in 2018 en de "in de benen weken" zijn georganiseerd. Medewerkers krijgen daarbij de mogelijkheid om op andere scholen te kijken en voor vervanging van de betreffende medewerkers wordt budget vrij gemaakt. Dit heeft geleid tot 24 collega's (zowel directieleden, als intern begeleiders, leraren en administratief medewerkers) die overgestapt zijn naar een andere school of tijdelijk werkzaamheden hebben verricht op een andere school.

Nabestaandenpensioen

Het ABP liet weten dat het Nabestaandenpensioen ging vervallen. Hiervoor is een collectieve aanvullende verzekering afgesloten via Loyalis. 30 medewerkers maken hier gebruik van.

Ziekteverzuim

Het totale ziekteverzuim was 6,7% in 2018 en dit is een toename van 2 procentpunt ten opzichte van 2017. Het ziekteverzuim verschilt per school. Oorzaken zijn zowel medisch als psychisch. Specifieke doelgroepen zijn jonge moeders en medewerkers van middelbare leeftijd. In deze twee categorieën is het verzuim het hoogst. Bij scholen met een stevig verbetertraject is de uitval hoger. De verzuimduur is eveneens toegenomen. Het verlagen van het ziekteverzuim is focuspunt in 2019 en expertise van o.a. het Vervangingsfonds wordt hierbij ingezet. PCBO blijft streven naar en werken aan een ziekteverzuim dat onder het landelijk gemiddelde ligt.

Ontwikkeling ziekteverzuim

	2015		2016		2017		2018
	PCBO	landelijk	PCBO	landelijk	PCBO	landelijk	PCBO
Ziekteverzuim % OP		6.4		6.3	5.6	6.0	
Ziekteverzuim % OOP		6.5		6.6		6.4	
Ziekteverzuim % totaal	5.8		5.6		4.7		6.7
Ziekteverzuim frequentie OP		1.1		1.2		1.0	
Ziekteverzuim frequentie OOP		1.1		1.1		0.9	
Ziekteverzuim frequentie totaal	1.1		1.1		1.1		1.1

- Bron landelijk: <https://www.vervangingsfonds.nl/over-ons/nieuws/actueel/verzuimcijfers-primair-onderwijs-2017-bekend>.

Landelijke cijfers over 2018 worden in het najaar van 2019 gepubliceerd.

- Bron PCBO: Youforce 60100 en 60300.

- Ziekteverzuim frequentie = het gemiddelde aantal ziekmeldingen per werknemer

Eigen risicodragerschap (ERD)

Sinds 1 januari 2016 is PCBO eigenrisicodragers voor het Vervangingsfonds.

Het eigenrisicodragerschap zorgt voor:

- meer flexibiliteit en beleidsvrijheid ten aanzien van de ziektevervangings.
- afname van de administratieve last.

Door de toename van het ziekteverzuim in 2018 zijn de kosten voor de ziektevervangings fors toegenomen. De totale kosten (inhuur en in eigen dienst) bedroegen in 2018 € 668 K (begroot € 372 K).

Bedrijfsgezondheidszorg

Na een meervoudig onderhands aanbestedingstraject is mw. W. Heuterman met ingang van 1 januari 2017 gecontracteerd als bedrijfsarts. Tegelijkertijd is "Verzuimmanager" (onderdeel van het PSA-systeem Youforce) in gebruik genomen. De verzuimbegeleiding verloopt naar tevredenheid.

Risico Inventarisatie & Evaluatie (RI&E)

Per 1 juli 2017 is de Arbowet gewijzigd. In de nieuwe wet ligt de nadruk op preventie. Elke school beschikt over een preventiemedewerker. Op het bestuursbureau is deze taak belegd bij de stafmedewerker huisvesting (veiligheid en gebouwen) en de manager HR (gezondheid en welzijn). In 2018 is in het kader van Arbowetgeving op alle scholen de Risico Inventarisatie & Evaluatie (Arbo wet) uitgevoerd. Een wettelijke verplichting daarbij is het afnemen van de Quick Scan Psychosociale Arbeids Belasting (PSA), dit omdat dit in het onderwijs het grootste arbeidsrisico vormt.

Conclusie van de uitkomsten van de RI&E is dat de meeste zaken voor wat betreft de veiligheid, gezondheid, welzijn en arbeidsomstandigheden op orde zijn PCBO. Knelpunten variëren van het oplossen van kleine tekortkomingen tot het ontbreken van enkele beleidsstukken en deze worden opgelost in volgorde van de jaarthema's:

2019: Preventie medisch onderzoek/gezondheidspreventie en (voorkomen) van verzuim

2020: Klimaat en werkdruk

2021: Fysieke belasting en BHV

Professionalisering en leerlingenzorg

In 2018 is totaal € 755 K besteed aan professionalisering en leerlingenzorg. Het budget in 2018 van € 855 K was opgebouwd uit de volgende componenten (€ 000's):

Gemeente Amersfoort Preventieve zorg in en om de school (LEA)	75
Rijksbijdrage PAB component schoolbegeleiding, € 53,40 per leerling	197
Rijksbijdrage Prestatiebox (excl. cultuurcomponent van € 12,- per leerling)	583
Totaal	855

Van deze middelen is € 355 K (42 %) direct toegekend aan de scholen. Iedere school heeft een eigen bij- en nascholingsplan opgesteld en uitgevoerd, in lijn met de groeithema's die zijn omschreven in het SBP 2015-2019.

In 2018 werd € 528 K besteed door de scholen. Naast het toegekende budget werd ook de reserve uit voorgaande jaren deels gebruikt en werd een beroep gedaan op de schooloverstijgende middelen (€ 165 K). Onderdeel van de uitgaven was ook de inzet op kwaliteitsverbetering bij Kon-Tiki via opbrengstgericht werken (€ 63 K).

Niet bestede middelen mogen worden toegevoegd aan de professionaliseringsreserve, zodat deze in een volgend jaar alsnog kunnen worden ingezet door de school. De schoolspecifieke professionaliseringsreserve is gemaximeerd tot een bedrag van € 35,- per leerling. De gezamenlijke professionaliseringsreserve bedroeg ultimo 2018 € 14 K (ultimo 2017 € 23 K).

De schooloverstijgende uitgaven bedroegen € 227 K. Hierbij gaat het met name om de professionalisering van (school)directies en staf, begeleiding van de schoolscans op kwaliteit, de kennisacademie, het LEF budget (Snappet Wonderboom) en de kweekvijver voor toekomstig schoolmanagement.

Een aantal professionaliseringsactiviteiten wordt hieronder nader toegelicht.

Kweekvijver management

De kweekvijver management biedt ruimte voor talentontwikkeling van "eigen kweek" leidinggevenden. Vier collega's volgden naast het werk een managementopleiding.

Schoolleidersregister en Lerarenregister

Schoolleiders zijn op grond van de CAO PO verplicht zich in te schrijven in het schoolleidersregister. Uiterlijk 1 januari 2018 moeten schoolleiders geregistreerd staan als Registerdirecteur Onderwijs (RDO) of Registeradjunct-directeur Onderwijs (RADO).

Op één na zijn alle directieleden als RADO of RDO geregistreerd. Herregistratie van enkele directeuren heeft plaatsgevonden. De wetgeving rondom het Lerarenregister is komen te vervallen.

Management Drives

In 2018 hebben het bestuur, de directies en een aantal stafleden Management Drives (MD) gedaan. Tijdens een studie tweedaagse hebben betrokkenen zich verdiept in de eigen drijfveren en die van de collega's. Daarnaast zijn de kenmerken van de professionele organisatie uitvoerig aan de orde geweest. Dit met als doel (reflectie op) de samenwerking te verbeteren.

Opleiden in de School

De Marnix Academie (Utrecht) is de preferente partner van PCBO in het opleiden van studenten en het binden van startende leraren. Daarnaast begeleidt PCBO ook enkele studenten van de CHE (Ede) en Windesheim (Zwolle). In 2018 zijn gesprekken gestart om de samenwerking met deze twee instellingen een meer permanent en structureel karakter te geven.

De bovenschools opleidingscoördinator (BOC) stuurt de interne coördinator opleidingen (ICO) in iedere school aan en faciliteert professionalisering. De ICO begeleidt de mentoren en studenten in zijn/haar school. Ieder jaar worden er één of meer mentoren trainingen georganiseerd.

Vanaf schooljaar 2017-2018 hebben de ICO's de taak gekregen om de startende, eerstejaars leerkrachten inhoudelijk te begeleiden in de school door lesobservaties en gesprekken.

Iedere school ontvangt jaarlijks € 4 K vanuit de gezamenlijke middelen om een leraar in de school hiervoor te faciliteren. De totaal ontvangen vergoeding van de PABO's voor de begeleiding van studenten bedroeg in 2017 € 30 K.

Negen scholen zijn door de Marnix Academie gecertificeerd als opleidingsschool. De andere scholen zullen naar verwachting in 2019 aan de certificeringsnorm voor opleidingsschool voldoen.

Lerarenbeurs

In tegenstelling tot het professionaliseringsbudget is de lerarenbeurs persoonsgebonden. Leraren kunnen deze beurs gedurende hun loopbaan eenmaal aanvragen. PCBO stimuleert medewerkers om gebruik te maken van deze mogelijkheid die deel uitmaakt van het Actieplan Leerkracht van Nederland.

PCBO ontvangt een subsidie om de deelnemende leraar te vervangen tijdens het studieverlof (€ 62 K in 2018 voor zeven leraren). Deze gelden worden ingezet in het schooljaar 2018-2019.

Vierslagleren

Een koppel op de Wonderboom is in 2016 gestart met het tweejarige traject Vierslagleren (VSL): een jonge leraar werd gekoppeld aan een senior leraar. Samen volgen zij een masteropleiding en werken zij voor de klas. De school werd financieel ondersteund met de subsidie VSL (€ 16 K voor de periode 2016 tot en met 2018) en de subsidie studieverlof lerarenbeurs. Het traject is in de zomer van 2018 succesvol afgerond.

2.4.3 Huisvesting en beheer

In deze paragraaf wordt ingegaan op de ontwikkelingen aangaande de schoolgebouwen in 2018. De dertien scholen van PCBO zijn gehuisvest in 13 schoolgebouwen en 3 multifunctionele accommodaties (MFA's).

Ontoereikendheid materiële bekostiging

Jaarlijks wordt geconstateerd dat de opbouw van de materiële rijksvergoeding aan de hand van programma's van eisen, de zogenaamde VeLo die stamt uit de jaren '80 en '90, niet meer aansluit bij de werkelijke kosten (energie, schoonmaak, ICT) en onvoldoende ruimte biedt om de schoolgebouwen aan te passen aan de huidige onderwijsbehoeften, maar ook aan de duurzaamheidseisen van deze tijd. De discrepantie tussen materiële inkomsten en uitgaven moet in andere domeinen worden "terugverdiend" om de totale inkomsten en uitgaven in evenwicht te brengen en te houden. Dit is een landelijke fenomeen en heeft meer impact naarmate de schoolgebouwen ouder zijn. De modernisering van de bekostiging is onderwerp van gesprek tussen het ministerie van OCW en de PO-Raad maar wordt op zijn vroegst in 2020 verwacht.

Outsourcing Anculus

PCBO realiseert zich dat het beheren en onderhouden van schoolgebouwen complex en kostbaar is en dat hiervoor specialistische kennis is vereist. Anculus BV ondersteunt PCBO bij het beheer van de schoolgebouwen. Daarnaast voert Anculus een periodieke gebouweninspectie uit, stelt een meerjaren onderhoudsplan (MOP) op en actualiseert deze jaarlijks. In overleg met PCBO worden de geplande en geaccordeerde onderhoudswerkzaamheden tijdig uitgevoerd. Tevens zorgt Anculus voor een goede klachtenafhandeling (service meldpunt voor klein onderhoud, vandalisme schade en inkoopcontracten) en ondersteuning bij het omgaan met wettelijke regels en normen met betrekking tot het onderhoud, duurzaamheid, veiligheid en aanbesteding.

Schoolwoningen Zeldertsedreef

Gedurende een reeks van schooljaren moesten voor de huisvesting van meerdere leerlingengroepen van de Wonderboom schoolwoningen aan de Zeldertsedreef worden ingezet. Vanaf augustus 2018 konden alle leerlingengroepen van de Wonderboom ondergebracht worden in de locaties Bonte Koe en Waterkers. Per 1 augustus 2018 zijn de schoolwoningen overgedragen aan projectontwikkelaar Schoonderbeek.

Meerjarenonderhoud

Voor 2018 was een bedrag van € 604 K begroot voor het groot onderhoud van de scholen. De werkelijke uitgaven bedroegen € 424 K.

De voorziening groot onderhoud steeg van € 1.336 K op 31 december 2017 naar € 1.776 K op 31 december 2018.

Begrote en werkelijke onttrekking aan de voorziening groot onderhoud (€ 000's):

School	projecten	Begroting	Realisatie
PWA Beekenstein	Dak, plafonds, armaturen, CV installatie	175	2
PWA Randenbroek	Armaturen, CV installatie, inbraakinstallatie	30	22
de Bolster	Schilderwerk, brandmeldinstallatie, sportvloer	47	57
de Berkenschool	Radiatoren, CV installatie	62	96
Gabrie Mehenschool	Dak, wanden sanitair, vloerafwerking, armaturen	150	94
de Wonderboom	o.a. vloeren sanitair, vloerafwerking (Bonte Koe)	76	84
overige scholen	Kleinere projecten	22	23
schooloverstijgend	Anculus – beheer en uitvoering	42	45
Totaal		604	424

Het verschil tussen begroting en realisatie betreft vooral het doorschuiven van een deel van de werkzaamheden naar 2019:

- € 81 K staat per ultimo 2018 nog uit als opdracht, waarvan de grootste post de klimaatinstallatie van PWA Beekenstein is (€ 31 K);
- € 95 K wordt in 2019 in opdracht gegeven en uitgevoerd. Dit betreft de plafonds en elektrische installatie van PWA Beekenstein.

Voor een aantal onderhoudsposten werd geconstateerd dat deze na 2019 kunnen worden uitgevoerd. Dit betreft met name:

- € 50 K onderhoud dak PWA Beekenstein
- € 22 K elektrische installatie Gabrie Mehenschool

Anderzijds zijn een aantal onderhoudsposten in de tijd naar voren gehaald of zijn de kosten hoger dan gepland door onvoorziene werkzaamheden. Dit betreft onder andere:

- Meer binnenschilderwerk Bolster dan voorzien (€ 14 K hogere kosten)
- Vervangen CV ketels Bolster € 12 K
- Niet voorziene vervangingen van de leidingen onder vloer bij het onderhoud aan de klimaatinstallaties van de Berkenschool (€ 21 K hogere kosten)
- Vervangen weersafhankelijke regeling BEM Berkenschool (€ 16 K)

Groot onderhoud van de multifunctionele accommodaties

De gemeente is economisch en juridisch eigenaar van de MFA's. PCBO maakt in deze gebouwen deel uit van het gebruikerscollectief. In 2017 is samen met de gemeente Amersfoort gewerkt aan een meerpartijenovereenkomst voor MFA de Bron, waarin de taken en verantwoordelijkheden voor het beheer en de exploitatie in een heldere organisatiestructuur zijn vastgelegd. De overeenkomst is begin 2018 door alle partijen ondertekend. Deze overeenkomst was de blauwdruk voor de overeenkomsten voor de Laak (de Vuurvogel) en de Zonneparel (de Windroos) die in juni 2018 zijn getekend.

Doordat de MFA's de Zonneparel (de Windroos), de Laak (de Vuurvogel) en de Bron (Kon-Tiki) niet onder het juridisch eigendom van PCBO vallen maken deze scholen derhalve geen deel uit van het PCBO meerjarenonderhoudsplan. In plaats daarvan reserveert PCBO voor dotatie aan de (gebruikers)onderhoudsvoorziening van de clustergebouwen. De bedragen worden gebaseerd op de door SRO in 2017 opgestelde meerjarenonderhoudsplannen.

- MFA de Zonneparel: € 13 K
- MFA de Laak: € 36 K
- MFA de Bron: € 26 K

Als de gebruikers de plannen hebben goedgekeurd wordt overgegaan tot betaling. Dit was ultimo 2018 nog niet het geval.

PCBO reserveert tevens een bijdrage voor het eigenarenonderhoud, te voldoen aan de gemeente Amersfoort. Dit is vastgelegd in de eerder genoemde meerpartijenovereenkomst. De afrekeningen voor de jaren 2015 tot en met 2018 (€ 261 K) zijn begin 2019 betaald aan de gemeente.

Doordecentralisatie en het Integraal huisvestingsplan (IHP)

Al een aantal jaren zijn de Amersfoortse schoolbesturen met de gemeente in overleg om te komen tot doordecentralisatie van de onderwijshuisvesting. Dit betekent dat de schoolbesturen verantwoordelijk worden voor de realisatie (ver)nieuwbouw voor een periode van tenminste 40 jaar. De gemeente behoudt de wettelijke zorgplicht maar besteedt de uitvoering ervan uit aan twee op te richten coöperaties (PO en VO). Alle schoolbesturen treden als lid toe aan de coöperatie. De coöperaties verwerven het economisch eigendom van de schoolgebouwen tegen boekwaarde.

De uitvoering is vastgelegd in het IHP en heeft twee hoofdoelen: enerzijds het maken van een inhaalslag om de verouderde Amersfoortse schoolgebouwen in de gewenste staat te brengen (de gemiddelde leeftijd is ruim 48 jaar) en anderzijds de transitie naar duurzame schoolgebouwen. Het plan beoogt een efficiënte en effectieve inzet van de financiële middelen voor nieuwbouw, onderhoud, renovatie en upgrading.

Eind 2017 hebben de gemeenteraad van Amersfoort en alle Amersfoortse schoolbesturen het besluit genomen tot doordecentralisatie van de onderwijshuisvesting. Dit onder de voorwaarde van fiscale neutraliteit.

De vervolgvactiteiten in 2018 waren:

- Over geheel 2018 is in meerdere sessies gesproken met verschillende belastinginspecteurs. In december 2018 is de Belastingdienst uiteindelijk akkoord gegaan met de rulingverzoeken voor de belastingmiddelen (overdrachtsbelasting, vennootschapsbelasting en BTW).
- De wijksgewijze uitrol van de doordecentralisatie – in de jaren 2020 t/m 2023 vindt voor de gebouwen van de PO-scholen in de wijk Schothorst (ver)nieuwbouw dan wel renovatie plaats – is verder voorbereid.

Op dinsdag 5 maart 2019 vindt de ondertekening plaats van de ledenovereenkomst en de investeringsplanning. Op 27 maart 2019 wordt de officiële startbijeenkomst van de Coöperatie PO gehouden.

In de jaarrekening van 2018 zijn de gemaakte advieskosten (€ 40 K deel PCBO) opgenomen. Hoewel de Parkschool binnen 5 jaar in aanmerking komt voor (ver)nieuwbouw, zijn in de meerjarenbegroting 2019 tot en met 2023 geen aannames gedaan voor eventuele financiële effecten omdat deze nog niet in te schatten zijn.

Juridisch eigendom de Stek (de Bolster)

PCBO heeft op 1 april 2018 het juridisch eigendom van de Stek overgenomen van SRO. Daarmee kan PCBO beter voorzien in de lokalenbehoefte in de wijk en wordt zij verantwoordelijk voor het binnen- en buitenonderhoud. In 2018 zijn het achterstallig onderhoud en de werkzaamheden aan onder andere de mechanische ventilatie voorbereid. In de kerstvakantie 2018/2019 is een daadwerkelijke start gemaakt met de uitvoering van de werkzaamheden. De gemeente Amersfoort heeft een bijdrage van € 197 K betaald voor het achterstallig onderhoud (zonder verantwoordingslast) en dit is in de jaarrekening van 2018 verwerkt als dotatie aan de voorziening groot onderhoud. Aanvullend heeft PCBO € 124K gedoteerd aan de voorziening.

Medegebruik van de schoolgebouwen

PCBO wil alle ruimtes in de schoolgebouwen optimaal benutten. Niet alleen vanuit financieel oogpunt, maar tevens om een schoolconcept van “7 tot 7” te realiseren en de doorgaande leerlijn met voorschoolse instanties te verbeteren. Dit medegebruik staat soms op gespannen voet met de ruimtebehoefte van de school. Soms is een lokaal opnieuw nodig als gevolg van groei maar wil de school de peuterschool of BSO niet verliezen. Op gemeentelijk niveau is afgesproken dat er geen huisvesting buiten het gebouw mag worden gezocht. Waar mogelijk probeert de school samen met de externe partner een oplossing te vinden, bijvoorbeeld door van enkel- naar volgtijdelijk medegebruik over te gaan.

In 2018 hadden alle scholen een in pandige peuterschool en/of buitenschoolse opvang.

Naast de structurele verhuur vindt op initiatief van de scholen ook incidentele verhuur plaats. Dit betreft vaak avondverhuur, bijv. van een speellokaal.

De gerealiseerde medegebruik opbrengsten in 2018 (€ 000's):

School	Begroting	Realisatie
de Parkschool	46	45
PWA Beekenstein	32	33
PWA Randenbroek	3	8
't Anker	27	26
de Windroos	11	13
de Bolster	54	67
de Berkenschool	26	27
de Zonnewijzer	16	17
Gabrie Mehenschool	22	25
de Wonderboom	40	46
de Vuurvogel	0	10
Kon-Tiki	2	2
Totaal	279	320

Aanbestedingsbeleid

Conform de Richtlijn Jaarverslaglegging Onderwijs en het PCBO inkoopbeleid doorloopt PCBO Europese en meervoudig onderhandse aanbestedingstrajecten volgens de planning op de inkoopkalender. In 2018 hebben de volgende activiteiten plaatsgevonden met betrekking tot aanbestedingen en contracten:

- De bestaande koop- en onderhoudsovereenkomst met Sharp voor de printers/copiers op de scholen en het bestuursbureau van PCBO is geactualiseerd.
- Via een traject meervoudig onderhands aanbesteden is de afvaldienstverlening voor de scholen van PCBO aanbesteed. Resultaat: de bestaande dienstverlener Remondis blijft de afvaldienstverlening verzorgen.
- Deels via een traject meervoudig onderhands aanbesteden en deels via een traject Europees aanbesteden is het gebouwonderhoud – verdeeld in meerdere onderdelen c.q. percelen – in, aan en bij de scholen van PCBO aanbesteed. Resultaat: voor diverse onderdelen blijven dezelfde bedrijven het gebouwonderhoud verzorgen en voor enkele andere onderdelen gaan andere bedrijven aan de slag.
- In 2018 is een start gemaakt met de trajecten Europees aanbesteden van de schoonmaakdienstverlening en de aanschaf van onderwijsleerpakket voor de scholen van PCBO. Anculus bewaakt de inkoopkalender en treedt op als extern ondersteuner bij aanbestedingen.

2.4.4 Financiën

Verlies- en Winstrekening

In 2018 is een resultaat van € 840 K negatief gerealiseerd. Begroot was € 487 K negatief.

In € 000's	Realisatie 2017	Begroting 2018	Realisatie 2018	Afwijking 2018	Afwijking %
Rijksbijdragen	18.400	18.391	19.553	1.162	6%
Overige overheidsbijdragen en subsidies	233	237	241	3	1%
Overige baten	589	508	679	171	34%
Totaal Baten	19.222	19.136	20.473	1.337	7%
Personele lasten	15.320	15.662	17.386	1.724	11%
Afschrijvingen	425	451	438	-14	-3%
Huisvestingslasten	1.605	2.086	2.015	-71	-3%
Overige instellingslasten	1.319	1.443	1.512	69	5%
Totaal Lasten	18.669	19.643	21.350	1.708	9%
Saldo Baten en Lasten	553	-507	-878	-371	73%
Financiële baten en lasten	39	20	38	18	89%
Exploitatiesaldo	592	-487	-840	-353	73%

Baten

De totale baten zijn 7% (€ 1.337) hoger dan begroot:

- De rijksbijdragen zijn € 1.162 K hoger dan begroot. Enerzijds zijn de baten € 98 K lager door minder groeibekostiging. Anderzijds zijn werkdrukmiddelen toegekend van € 565 K met ingang van schooljaar 2018-2019 (begroot € 24 K, realisatie € 235 K voor augustus tot en met december). Deze middelen worden grotendeels besteed als personele inzet. Daarnaast is de bekostiging aangepast voor de effecten van de nieuwe cao die in september 2018 van kracht is geworden (ca € 950 K).
- Overige baten zijn € 171 K hoger. Dit betreft o.a. meer bijdragen voor medegebruik schoolgebouwen (€ 32 K), niet begrote bijdragen van Auris, Bartimeus en SVB voor leerling-arrangementen (€ 47 K), belastingteruggaves loonheffing voor de jaren 2014 tot en met 2017 (€ 13 K) en diverse andere bijdragen en vergoedingen.

Lasten

De totale lasten zijn 9% (€ 1.708 K) hoger dan begroot.

- Personele lasten zijn € 1.724 K hoger dan begroot. Dit betreft vooral:

- effecten nieuwe CAO ca € 950 K
 - inzet werkdrukmiddelen € 182 K
 - extra formatie en inhuur voor Kon-Tiki € 181 K
 - hogere vervangingskosten ziekteverzuim € 296 K
 - hogere kosten voor vervanging zwangerschapsverlof € 96K
 - inhuur t.b.v. ICT projecten (o.a. Sharepoint, AVG, reglementen) € 103 K
 - meerkosten inhuur controller € 48 K
 - hogere kosten voor werving en selectie € 46 K.
- Hier tegenover staan € 119 K lagere kosten voor ontslagvergoedingen en € 87 K lagere kosten voor (vervanging) professionalisering.
- Huisvestingslasten zijn per saldo € 71 K lager dan begroot.
Eenzijds was er sprake van lagere kosten door:
 - een lagere afrekening van de gemeente voor het eigenarenonderhoud van de MFA's 2015 t/m 2017 (€ 169 K).
 - het begrote onderhoud aan de ventilatiesystemen van PWA Beekenstein en Gabrie Mehenschool is niet uitgevoerd, waardoor € 139 K lagere kosten.
- Anderzijds waren er hogere kosten voor:
- het achterstallig onderhoud van de Stek. De voorbereidingskosten in 2018 bedroegen € 18 K. Naast de bijdrage van de gemeente (€ 197 K), welke als dotatie is toegevoegd aan de voorziening groot onderhoud, heeft PCBO in 2018 een dotatie aan de voorziening groot onderhoud verwerkt voor een bedrag van € 124 K. In de begroting was rekening gehouden met een uitgave van € 100 K. De uitvoering van de werkzaamheden is in december 2018 gestart.
 - onderhoud en aanpassingen bij de locaties van de andere scholen, in totaal voor een bedrag van € 127 K.
 - onderhoud en herinrichting bestuurskantoor (begroot € 50 K, realisatie € 82 K). Het betreft advies over herinrichting, enkele verbouwingen van kamers/ontvangstruimte, schilderen en stoffering, alsmede inrichting van ruimten met kasten en meubilair die multifunctioneel gebruikt worden door gasten, medewerkers en staf. In de afgelopen jaren is nooit in aankleding of meubilair geïnvesteerd. Gezien de verlenging van het huurcontract in 2017 is besloten tot de uitgevoerde re-fit.
 - bijdrage in de kosten in verband met de doordecentralisatie en het IHP (€ 40 K).
- Overige instellingslasten zijn € 69 K hoger dan begroot door:
 - kosten voor de begeleiding van de risicoanalyse in het najaar van 2018 (€ 12 K).
 - eenmalige kosten voor de implementatie van het nieuwe telefooncontract (€ 13 K).
 - hogere kosten (€ 32 K) voor jaarlicenties van onderwijsleerpakketten. Anderzijds zien we lagere kosten bij aanschaf onderwijsleerpakket, zie lagere afschrijvingskosten.

Balans

Het balanstotaal is per 31-12-2018 met 5 % afgenomen naar € 10.435 K.

In € 000's	31-dec-18	31-dec-17	Mutatie	Mutatie %
Materiële vaste activa	2.926	2.565	360	14%
Financiële vaste activa	24	49	-25	-52%
Vlottende activa	1.018	1.048	-30	-3%
Liquide middelen	6.468	7.294	-826	-11%
Totaal activa	10.435	10.957	-521	-5%
Eigen vermogen	5.810	6.650	-840	-13%
Voorzieningen	2.159	1.670	490	29%
Langlopende schulden	206	232	-26	-11%
Kortlopende schulden	2.260	2.405	-146	-6%
Totaal passiva	10.435	10.957	-522	-5%

Activa

De materiële vaste activa zijn gestegen met € 360 K (14 %) naar een waarde van € 2.926 K, met name als gevolg van een intensivering van de investeringen in ICT en groepsmeubilair.

	Investerings 2018	MIP 2018	Uitputting %
Investerings ICT	412	446	108%
Investerings Meubilair	286	228	80%
Investerings OLP*	100	146	147%
Totaal	798	820	103%

*In de begroting voor OLP is een bedrag ter waarde van 80% van de goedgekeurde investeringsplannen opgenomen. Ervaring leert dat de investeringen achterblijven bij de planning.

De liquide middelen (€ 6.468 K) waren ultimo december 2018 € 826 K (11 %) lager dan het jaar ervoor. Dit is een logisch gevolg van het negatieve exploitatieresultaat van 2018.

Passiva

Het eigen vermogen daalde met 13 % naar € 5.810 K.

De bestemmingsreserves (€ 1.040 K) maken hier deel van uit. Deze zijn als volgt samengesteld:

Bestemmingsreserve	31-dec-18	31-dec-17
Onderwijsmethodes	328	315
Professionalisering en leerlingenzorg	14	23
Budgetresultaat scholen (personeel & materieel)	697	326
Totaal	1.040	664

De personele reserve is toegenomen door het positieve budgetresultaat voor schooljaar 2017-2018. Aan het begin van het schooljaar 2017-2018 is met terugwerkende kracht een rijksbijdrage (personele lumpsum) van € 271 K ontvangen. Deze is per saldo niet ingezet waardoor een positief budgetresultaat is ontstaan welke is toegevoegd aan de bestemmingsreserve.

Er staan vier voorzieningen op de balans:

- meerjarenonderhoud (op basis van het meerjarenonderhoudsplan) € 1.776 K
- duurzame inzetbaarheid € 163 K
- spaarverlof € 25 K
- ambtsjubilea (conform de richtlijn van de PO-Raad voor grote besturen) € 196 K.

De totale voorzieningen zijn in 2017 toegenomen met € 490 K (29 %) met name door de dotatie voor het achterstallig onderhoud van de Stek (totaal € 321 K). De uitvoering van het onderhoud wordt in 2019 afgerond.

De kortlopende schulden zijn met 6% (€ 146 K) gedaald, vooral door de lagere afrekening van de af te dragen vergoeding voor het eigenarenonderhoud van de MFA's voor de jaren 2015 tot en met 2017. Hierdoor is een bedrag van € 169 K aan schuld vrijgevallen in 2018. De betaling van de vergoeding eigenarenonderhoud MFA's vindt begin 2019 plaats.

Treasury

Financiële baten

De rentebaten bedroegen € 38 K. Dit was in lijn met 2017. In de begroting was rekening gehouden met € 20 K.

Conform het treasurystatuut (herzien in juni 2017) wordt bij de huisbankier ABN AMRO op de betaalrekening een saldo aangehouden ten behoeve van de dagelijkse transacties.

De resterende middelen van de stichting zijn verspreid over verschillende typen rentedragende rekeningen bij de ABN AMRO Bank. Dit om binnen de grenzen van het treasury statuut optimaal gebruik te kunnen maken van de geldende rentes. Alle gelden zijn direct opeisbaar.

Gezien de liquiditeit van PCBO was er in het afgelopen jaar geen noodzaak tot het aantrekken van externe financiering.

Financiële kengetallen

Door het negatieve exploitatieresultaat in 2018 komt de rentabiliteit uit op een negatief percentage en is het weerstandsvermogen afgenomen. De financiële kengetallen voldoen nog steeds aan de signaleringsnormen van de inspectie.

	2016	2017	2018	Signalering inspectie
Vermogensbeheer – de behoefte aan kapitaal voor investeringen, risico's e.d.				
Solvabiliteit 1: eigen vermogen (excl. voorzieningen) / totale vermogen	57,2%	60,7%	55,7%	
Solvabiliteit 2: eigen vermogen (incl. voorzieningen) / totale vermogen	71,4%	75,9%	76,4%	< 30%
Weerstandsvermogen incl. MVA: eigen vermogen / totale baten	32,7%	34,5%	28,3%	< 5%
Weerstandsvermogen excl. MVA: eigen vermogen -/- materiële vaste activa / rijksbijdragen	22,6%	22,2%	14,8%	<5%
Budgetbeheer – beheer van kasstromen, evenwicht tussen baten en lasten				
Liquiditeit: vlottende activa / kortlopende schulden	2,81	3,47	3,31	< 0.75
Huisvestingsratio: huisvestingslasten / totale lasten	11,7%	8,6%	9,4%	> 10%
Rentabiliteit: resultaat / totale baten	3,6%	3,1%	-4,1%	3 jarig < 0
Personele lasten als % van totale lasten	79,5%	82,1%	81,4%	

Toelichting op het weerstandsvermogen

Het eigen vermogen is per ultimo 2018 gedaald naar € 5,8 miljoen. Het weerstandsvermogen (inclusief MVA) is gedaald naar 28 %. Naar aanleiding van de risicoanalyse welke in het najaar van 2018 is uitgevoerd, heeft het college van bestuur van PCBO besloten om de vermogenspositie van de stichting te beoordelen op basis van twee indicatoren:

1. de bandbreedte voor het weerstandsvermogen is gesteld op drie procentpunten onder of boven het sectorgemiddelde voor besturen met een vergelijkbare omvang. Dit sectorgemiddelde bedroeg in 2017 27 % (benchmarkrapport Van Ree Accountants). Het weerstandsvermogen van PCBO bevindt zich ultimo 2018 binnen de gewenste bandbreedte.
2. het minimaal benodigde kapitaal en eigen vermogen. Op basis van de jaarrekening 2018 bedraagt het minimaal benodigde eigen vermogen € 5,1 miljoen, waarmee het eigen vermogen van 2018 tevens aan deze indicator voldoet.

3. Continuïteitsparagraaf

In deze paragraaf wordt conform de actuele Regeling Jaarverslaggeving onderwijs aandacht besteed aan de toekomst en de toekomstbestendigheid van PCBO. De continuïteitsparagraaf is geen doel op zich. Het geeft een beeld van de strategische keuzes die het bestuur maakt en de financiële effecten daarvan op de langere termijn.

De paragraaf is als volgt opgebouwd:

Allereerst worden belangrijke kengetallen gepresenteerd en toegelicht. Vervolgens wordt ingegaan op de financiële koers voor de komende jaren met als basis de in december 2018 opgestelde meerjarenbegroting 2019-2023 en de daaruit resulterende balansposities. Hierna wordt beschreven hoe het interne risicobeheersingssysteem is ingericht en functioneert, welke risico's en onzekerheden het bestuur onderkent en hoe deze worden beheerst. Ter afsluiting geeft de raad van toezicht aan hoe zij het bestuur adviseert over de beleidsvraagstukken en financiële kwesties.

3.1 Kengetallen

Leerlingenaantallen

Het aantal basisschoolleerlingen in Amersfoort is al een aantal jaren stabiel. De stad wordt niet aangemerkt als krimpregio. Het "marktaandeel" van PCBO (23 %) is in 2018 vrijwel gelijk gebleven. De leerlingenprognose is tot stand gekomen met inachtneming van de gemeentelijke gegevens, de lokale kennis per wijk en de opbouw van de PCBO leerlingenpopulatie. Het bestuur gaat voor de komende jaren uit van een stabiel tot licht dalend aantal leerlingen. Om dat te bereiken is behoud van marktaandeel in groeiwijken een voorwaarde. Daarnaast zal iedere school ervoor moeten zorgen aantrekkelijk te zijn voor jonge gezinnen in de wijk; de instroom van 4-jarigen is de levensader van iedere basisschool. Onderstaande leerlingenprognose is de basis voor de meerjarenbegroting 2019 tot en met 2023.

	aantal leerlingen 1-okt-17	aantal leerlingen 1-okt-18	aantal leerlingen 1-okt-19	aantal leerlingen 1-okt-20	aantal leerlingen 1-okt-21
Werkelijk	3.631	3.559			
Prognose			3.554	3.552	3.532
Krimp tov 1-okt-18			-0,1%	-0,2%	-0,8%

Personele aantallen

In 2018 zien we een aantal ontwikkelingen die een negatieve invloed hebben op het financiële resultaat van de stichting. Dit betreft onder andere het zeer zwak worden van een school, een daling van het leerlingenaantal, hoger ziekteverzuim, minder mogelijkheden om financieel te sturen met extra overheidsbijdragen en een personeelstekort dat noodzaakte tot duurdere oplossingen.

Om te zorgen dat het weerstandsvermogen niet onder de gewenste bandbreedte komt en het buffervermogen om risico's op te vangen te laag wordt, zijn ook in de personele formatie ombuigingen noodzakelijk per 1 augustus 2019. In de loonkosten is uitgegaan van onderstaande personele bezetting.

Personele bezetting (fte) in eigen dienst	31-12-2018 werkelijk	31-12-2019 begroot	31-12-2020 begroot	31-12-2021 begroot	31-12-2022 begroot
Directie / management	17	16	16	16	16
Onderwijzend personeel	198	185	184	184	184
Overige medewerkers	30	30	30	30	30
Totaal aantal fte	245	232	231	231	231

Financiële kengetallen

In de basis wordt gestreefd naar een sluitende begroting voor structurele inkomsten en uitgaven. De ombuiging in de personele formatie vindt per 1 augustus 2019 plaats en derhalve laat de meerjarenbegroting voor de komende jaren nog een negatief exploitatieresultaat zien: € 845 K negatief in 2019 en € 400 K negatief in 2020. Met ingang van 2021 moet een sluitende begroting gerealiseerd worden. De voorbereidingen voor de ombuiging zijn in januari 2019 gestart.

	Realisatie 2018	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Signalering inspectie
Vermogensbeheer – de behoefte aan kapitaal voor investeringen, risico's e.d.							
Solvabiliteit 1: eigen vermogen (excl. voorzieningen) / totale vermogen	55,7%	54,3%	55,1%	53,1%	51,6%	49,8%	
Solvabiliteit 2: eigen vermogen (incl. voorzieningen) / totale vermogen	76,4%	75,9%	73,5%	74,4%	75,1%	76,0%	< 30%
Weerstandsvermogen incl. MVA: eigen vermogen / totale baten	28,3%	24,5%	22,6%	22,6%	22,5%	22,4%	< 5%
Weerstandsvermogen excl. MVA: eigen vermogen -/- materiële vaste activa /	14,8%	9,7%	8,4%	8,9%	8,9%	8,9%	< 5%
Budgetbeheer – beheer van kasstromen, evenwicht tussen baten en lasten							
Liquiditeit: vlottende activa / kortlopende schulden	3,31	3,03	2,67	2,88	3,00	3,16	< 0.75
Huisvestingsratio: huisvestingslasten / totale lasten	9,4%	10,1%	9,8%	9,5%	9,5%	9,4%	> 10%
Rentabiliteit: resultaat / totale baten	-4,1%	-4,2%	-2,0%	0,0%	0,0%	0,0%	3 jarig < 0
Personele lasten als % van totale lasten	81,4%	80,7%	80,8%	80,9%	81,0%	81,1%	

In 2020 daalt het eigen vermogen daalt naar € 4,6 mln en het weerstandsvermogen naar 22%, waarna het op dit niveau blijft door een sluitende begroting met ingang van 2021. Naar aanleiding van de risicoanalyse welke in het najaar van 2018 is uitgevoerd, heeft het bestuur van PCBO besloten om de vermogenspositie van de stichting te beoordelen op basis van 2 indicatoren:

1. de bandbreedte voor het weerstandsvermogen is gesteld op 3 procentpunten onder of boven het sectorgemiddelde voor besturen met vergelijkbare omvang. Dit sectorgemiddelde bedroeg in 2017 27%. Het weerstandsvermogen voor 2019 van 24% bevindt zich aan de onderzijde van de bandbreedte. Voor de jaren erna is het weerstandsvermogen 22% en bevindt zich dus onder de gewenste bandbreedte.
2. het minimaal benodigde kapitaal en eigen vermogen. Op basis van de jaarrekening 2018 bedraagt het minimaal benodigde eigen vermogen € 5,1 mln (inclusief bestemmingsreserve van € 1,0 mln). In schooljaar 2018-2019 wordt circa € 0,4 mln van de bestemmingsreserve ingezet, waarmee de verwachting is dat het minimaal benodigde eigen vermogen gaat dalen naar circa € 4,7mln. Het eigen vermogen van 2019 (€ 5 mln) zal daarmee voldoen aan het gewenste minimum. Het eigen vermogen van de jaren erna (€ 4,6 mln) is net onder het gewenste minimum.

De financiële positie van de stichting blijft ruimschoots voldoen aan de signaleringsgrenzen van de inspectie.

3.2 Meerjarenbegroting (MJB)

De meerjarenbegroting 2019-2029 is opgebouwd vanuit de begroting 2019. In de MJB is rekening gehouden met de ontwikkelingen gedurende het lopende jaar, de verwachtingen voor de komende jaren en de geactualiseerde risicoanalyse. De risicoanalyse is in het najaar van 2018 tot stand gekomen door middel van workshops over de strategische en operationele risico's met leden van het stafbureau, de GMR, het directieteam en het college van bestuur.

De MJB is in december 2018 door het college van bestuur voorlopig vastgesteld en begin 2019 besproken met zowel de auditcommissie als de raad van toezicht (definitieve vaststelling februari 2019).

3.2.1 Raming van baten en lasten

In € 000's	Realisatie 2018	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023
Rijksbijdragen	19.553	19.475	19.385	19.438	19.502	19.619
Overige overheidsbijdragen	241	236	236	236	236	236
Overige baten	679	560	560	560	560	560
Totaal baten	20.473	20.271	20.181	20.233	20.298	20.415
Personele lasten	17.386	17.067	16.641	16.385	16.465	16.582
Afschrijvingen	438	502	513	520	505	505
Huisvestingslasten	2.015	2.145	2.025	1.925	1.925	1.925
Overige instellingslasten	1.512	1.423	1.423	1.423	1.423	1.423
Totaal lasten	21.350	21.136	20.601	20.253	20.318	20.435
Financiële baten	38	20	20	20	20	20
Resultaat	-840	-845	-400	0	0	0

Toelichting op de staat van baten en lasten

Baten

Toelichting op bijzonderheden in de baten:

- De bekostiging samenvoeging scholen, die de afgelopen jaren is ontvangen voor de fusie van de Wingerd en de Wegwijzer (de Parkschool), loopt af op 31 juli 2019.
- Met ingang van het schooljaar 2019-2020 wijzigt de gewichtenregeling en start de overgang naar een systematiek van bekostiging op basis van door het CBS berekende achterstandsscore per school. Op basis van indicaties van OC&W is de verwachting dat deze nieuwe systematiek geen negatief effect zal hebben op de totale bekostiging van PCBO (wel individueel per school) en is derhalve in de begroting geen aanname gedaan voor de wijzigingen.
- Als gevolg van de daling in leerlingenaantal per 1 oktober 2018 zal de personele groeibekostiging in 2019 veel lager zijn dan in voorgaande jaren (€ 24 K in 2019 versus circa € 150 K in de jaren ervoor). Voor de komende jaren wordt een beperkte daling van het aantal leerlingen verwacht en zal de groeibekostiging weer toenemen naar € 130 K met ingang van 2020.
- In de bijdrage voor personeels- en arbeidsmarktbeleid (PAB) zijn de middelen voor de vermindering van werkdruk opgenomen welke met ingang van schooljaar 2018/2019 worden toegekend. De bijdrage is € 155,55 per leerling. De afspraken rondom het werkdrukakkoord voorzien erin dat, na een tussenevaluatie/politieke besluitvorming in 2020, het budget voor aanpak werkdruk per 1 augustus 2021 structureel toeneemt. Hiermee stijgt het bedrag per leerling vanaf het schooljaar 2021/2022 naar circa € 285 per leerling. Met de toename is in deze meerjarenbegroting geen rekening gehouden, omdat de extra gelden één op één ingezet moeten worden ten behoeve van werkdrukvermindering.

Lasten

Toelichting op bijzonderheden in de lasten:

- De loonkosten worden berekend op basis van het zittende personeel. In de modellen leidt dit tot een stijging van de loonkosten omdat medewerkers ieder jaar een periodiek ontvangen.
- In de loonkosten is rekening gehouden met de ombuiging in de personele formatie welke per 1 augustus 2019 zal plaatsvinden. Verdere uitwerking van de ombuiging vindt plaats in het formatieproces voor 2019/2020, waarmee in januari 2019 een start wordt gemaakt.
- Door toenemende loonkosten na 2019 als gevolg van de jaarlijkse periodieken en het feit dat deze toename niet volledig wordt gedekt door een toename in de bekostiging (ook deels door de

lichte leerlingendaling), zal ook na 2019 de personeelsformatie aangepast moeten worden aan de inkomsten om hiermee uiterlijk per 2021 een sluitende begroting te realiseren.

- In het verleden werden de gemeentelijke subsidie voor preventieve zorg in en om de school, de rijksbijdrage PAB component schoolbegeleiding en de rijksbijdrage prestatiebox (exclusief cultuurcomponent) geormerkt in de begroting ten behoeve van besteding voor professionalisering en leerlingenzorg. In de praktijk werden deze budgetten niet volledig besteed. Om deze reden, en gezien de te realiseren ombuiging in 2019, is besloten om in de begroting een lager te besteden budget op te nemen en dit door te trekken in de jaren erna. Voor professionalisering en leerlingenzorg is jaarlijks een bedrag van € 342 K begroot.
- Het ziekteverzuim is in 2018 met 2 procentpunt toegenomen van 4,7 % in 2017 naar 6,7 % in 2018. Dit, gecombineerd met het lerarentekort waardoor noodzaak tot meer inhuur, zorgt voor hogere vervangingskosten. In de meerjarenbegroting is aangenomen dat de vervangingskosten op het hogere niveau blijven. Maatregelen zoals verzuimtrainingen worden ingezet om de stijgende trend in het ziekteverzuim van de afgelopen 2 jaar te keren en het percentage vervolgens omlaag te krijgen.
- In 2019 is voor € 200 K incidentele huisvestingsposten opgenomen in verband met de aanpassing schoolplein de Stek € 50 K en de klimaatverbetering op een tweetal scholen € 150 K. Deze klimaatverbetering was gepland voor 2018, echter door vergunningsvereisten kan de uitvoering niet eerder dan in 2019 plaatsvinden. Er moet nog besluitvorming plaatsvinden over daadwerkelijke uitvoering. Voor 2020 is voorzichtigheidshalve nog rekening gehouden met een stelpost van € 100 K voor grote aanpassingen aan bestaande gebouwen. De jaren erna niet meer.
- In de huisvestingslasten zijn geen aannames gedaan ten aanzien van de doordecentralisatie van de onderwijshuisvesting.

3.2.2 Balans

In € 000's	Realisatie 31-dec-18	Begroting 31-dec-19	Begroting 31-dec-20	Begroting 31-dec-21	Begroting 31-dec-22	Begroting 31-dec-23
Materiële vaste activa	2.926	3.072	2.934	2.839	2.833	2.828
Financiële vaste activa	24	24	24	24	24	24
Vlottende activa	1.018	1.018	1.018	1.018	1.018	1.018
Liquide middelen	6.468	5.024	4.317	4.723	4.977	5.292
Totaal activa	10.435	9.137	8.292	8.603	8.852	9.162
Eigen vermogen	5.810	4.965	4.565	4.565	4.565	4.565
Voorzieningen	2.159	1.970	1.525	1.836	2.085	2.395
Langlopende schulden	206	206	206	206	206	206
Kortlopende schulden	2.260	1.996	1.996	1.996	1.996	1.996
Totaal passiva	10.435	9.137	8.292	8.603	8.852	9.162

Toelichting op de balans

Investerings

Voor investeringen in ICT, onderwijsleerpakket en meubilair zijn de volgende bedragen opgenomen voor de komende jaren:

In € 000's	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023
Investerings ICT, OLP en meubilair	648	375	425	500	500

Liquide middelen

De liquide middelen nemen verder af als gevolg van het negatieve exploitatieresultaat in 2019 en 2020. De kasstroomprognose toont het volgende beeld:

In € 000's	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023
Liquide middelen begin jaar	6.468	5.024	4.317	4.723	4.977
Netto resultaat	-845	-400	0	0	0
Aanpassing voor afschrijvingen	502	513	520	505	505
Aanpassing voor dotaties voorzieningen	616	616	616	616	616
Uitgaven tlv voorzieningen	-805	-1061	-305	-367	-306
Mutaties vlottende middelen	-264	0	0	0	0
Kasstroom uit operationele activiteiten	-796	-332	831	754	815
Kasstroom uit investeringen (excl. OLP)	-648	-375	-425	-500	-500
Kasstroom uit financieringen	0	0	0	0	0
Liquide middelen einde jaar	5.024	4.317	4.723	4.977	5.292

Voorzieningen

De mutaties in de voorzieningen betreffen het groot onderhoud dat wordt uitgevoerd in de komende jaren. In 2018 is de Stek aan PCBO overgedragen. Het wegwerken van het achterstallig onderhoud aan de Stek wordt in 2019 afgerond. De verwachte kosten zijn € 321 K. Dit bedrag staat gereserveerd in de voorziening ultimo 2018. De bijdrage van de gemeente Amersfoort (€ 197 K) is hier onderdeel van.

De begrote jaarlijkse dotatie aan de voorziening groot onderhoud bedraagt € 616 K. Verwachte uitgaven inclusief de begeleidingskosten van Anculus bedragen:

In € 000's	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023
Uitgaven groot onderhoud	805	1.061	305	367	306

3.3 Overig

3.3.1 Interne risicobeheersing door het bestuur

Het bestuur maakt voor het interne toezicht gebruik van:

- planning- en verantwoordingsgesprekken, waarin signaleringen gedaan worden op basis van onderwijsresultaten, leerlingenaantallen, klachten en managementinformatie over personeel en financiën. Deze gesprekken vinden tweemaal per jaar plaats (februari / maart en september / oktober). In vier groepen gaan de scholen met elkaar en met het college van bestuur in gesprek over de plannen en de resultaten. Tevens staan leren en ontwikkelen centraal in deze gesprekken.
- een jaarlijkse risicoanalyse met deelname door het college van bestuur, het bestuursbureau, de GMR en een afvaardiging van de schooldirecties, mede ter voorbereiding op het maken van de meerjarenbegroting.
- schoolbezoeken waaronder klassenbezoek en teamgesprek.
- voortgangs- en functioneringsgesprekken met directieleden en staf.

3.3.2 Belangrijkste risico's en onzekerheden

In het najaar heeft een risico-inventarisatie plaatsgevonden, onder externe begeleiding.

Doelstellingen waren:

- onderscheiden van de belangrijkste risico's;
- uitwerken van een eerste aanzet voor de beheersmaatregelen voor deze risico's;

- creëren van een groter risico bewustzijn bij meer mensen in de organisatie;
- advisering ten aanzien van de minimale vermogenspositie van de stichting.

Workshops zijn gehouden met leden van het stafbureau, de GMR, het directieteam en het college van bestuur over de strategische en operationele risico's. Tevens zijn er separate gesprekken gevoerd met de controllers en het college van bestuur en zijn documenten bestudeerd. Conclusie was dat er geen gesignaleerde risico's zijn die acuut ingrijpen vereisen. Risico's worden gedefinieerd als 'voorstelbaar, maar niet voorspelbaar'. De twaalf gesignaleerde risico's uit de workshops zijn na weging door het college van bestuur in verschillende groepen ingedeeld waar het beheersmaatregelen betreft.

- risico's die reeds bekend zijn en waar maatregelen/activiteiten op ontwikkeld zijn ter beperking van de gevolgen.
- risico's waar door middel van beheersmaatregelen de komende periode op geanticipeerd moet worden.
- risico's waar voorlopig geen beheersmaatregelen op worden getroffen.

Deze indeling laat onverlet dat de gesignaleerde risico's in het cyclische proces gemonitord worden.

Onderstaand worden de risico's toegelicht op basis van bovengenoemde indeling:

Risico's waar reeds beheersmaatregelen van toepassing zijn

- Moeilijk vervulbare vacatures. Beheersmaatregel: de aanstelling van een onderwijs-coach, specifieke en moderne wervingsacties.
- Realisatie van onderwijsdoelstellingen/vernieuwingsplannen. Beheersmaatregel: verbeteren met de inrichting van beleidsteams, voeren van P&V-gesprekken.
- Scholen brengen leerlingen niet op het niveau dat zij aankunnen. Beheersmaatregel: de sterke focus op onderwijskwaliteit in 2018/2019, schoolscans uitvoeren en verbeterplannen opstellen, schoolbezoeken afleggen.
- De cyclus van het functioneren en beoordelen is niet effectief. Beheersmaatregel: monitoren van gevoerde gesprekken en daarop aanspreken, systeem vereenvoudigen.
- Digitale faciliteiten ondersteunen het onderwijs onvoldoende. Beheersmaatregel: ontwikkelen van beleid, aanstelling van een bovenscholse ICT-er, inrichting van een I-coach netwerk.

Risico's waarop geanticipeerd moet worden door het formuleren van beheersmaatregelen

- Bekostiging nieuwbouw/renovatie loopt mogelijk niet in de pas met wetgeving voor duurzame huisvesting. Hiervan is permanent sprake. Situationeel worden maatregelen genomen en kan er een investering gedaan worden. Anderzijds zal er altijd een grens zijn aan flankerende acties.
- Uitval van sleutelfunctionarissen. Bij een organisatie van geringe omvang doet dit zich situationeel voor. Waar mogelijk ondervangen door documentatie en anderszins situationeel een oplossing toepassen.

Risico's die wel in de cyclus terugkomen en waar we ons van bewust zijn als voorstelbaar, maar waar nog geen specifieke beheersmaatregelen voor getroffen zullen worden

- Ouders waarderen ons onderwijsaanbod steeds minder. Hiervan zijn (nog) geen signalen. Het is op dit moment alleen een voorstelbaar risico.
- Schoolgebouwen belemmeren door hun omvang de realisatie van de ambities op het gebied van onderwijs of opvang. Hiervan zijn (nog) geen signalen. Indien dit risico zich voordoet zal er situationeel gehandeld en geïnvesteerd worden.
- De leiderschapsstijl is te conflictueus of te conflictvermijdend.
- Het CvB ziet conflictvermijding als een cultuurkenmerk van de sector. Bestuur en management zijn zich dit bewust. Specifieke acties worden niet ingezet.
- Het lukt het CvB niet om voldoende draagvlak te scheppen voor nieuw beleid. Hiervan zijn (nog) geen signalen. Indien dit risico zich voordoet zal er situationeel gehandeld en geïnvesteerd worden.
- Nieuwbouw laat te lang op zich wachten. Behoudens permanente inzet op het tijdig realiseren van onderwijshuisvesting via de hiervoor geëigende gremia, pleegt het bestuur geen andere inspanningen.

3.3.3 Intern financieel toezicht door de raad van toezicht

De raad van toezicht heeft een auditcommissie ingesteld die in het bijzonder belast is met de (voorbereiding van het) toezicht op het bestuur ten aanzien van:

- de werking van de interne risicobeheersings- en controlesystemen;
- de financiële informatieverschaffing door het college van bestuur;
- de naleving van aanbevelingen en de opvolging van opmerkingen van de accountant;
- de relatie met de externe accountant, waaronder in het bijzonder zijn onafhankelijkheid, de bezoldiging en eventuele niet-controlewerkzaamheden van de externe accountant ten behoeve van de rechtspersoon;
- de stichtingsreserve en de financiële geldstromen in relatie tot de begroting en de jaarrekening;
- de uitvoering van het treasurybeleid.

De samenstelling van de auditcommissie in 2018 is:

Drs. J.C. van der Velden RC	voorzitter
Ir G.J.H. de Vries	lid
Dhr. G.J.H. Mellink	adviseur (lid college van bestuur)

De auditcommissie is in 2018 vier keer bij elkaar geweest. Naast het voorbereiden van de goedkeuring door de voltallige RvT van de begroting 2018 en het jaarverslag 2017, is door de commissie gesproken met de externe accountant over de kwaliteit van de jaarrekening en de gevoerde financiële administratie. Met het college van bestuur is het gesprek gevoerd over hoe het beschikbare vermogen van de stichting op een verantwoorde wijze deels kan worden ingezet voor onderwijskwaliteitsverbetering. De uitkomsten van dit gesprek zijn tot uitdrukking gebracht in de (meer)jarenbegroting. Op verzoek van de raad heeft het CvB een risico-inventarisatie laten uitvoeren door het bureau Infinite Financieel BV. Deze inventarisatie is in het najaar 2018 besproken met de raad van toezicht.

Risicoanalyse in de RvT

Zie hoofdstuk 4 waarin het jaarverslag van de raad van toezicht is opgenomen.

De raad wordt in elke vergadering geïnformeerd over de belangrijkste kengetallen op alle in dit verslag genoemde beleidsterreinen, waaronder onderwijsopbrengsten, bevindingen van de onderwijsinspectie, leerlingenaantallen, ziekteverzuim, klachten, financiële resultaten en prognoses.

4. Jaarverslag raad van toezicht

De raad van toezicht heeft als kerntaak het integraal toezichhouden op de strategie en het beleid van het college van bestuur (CvB) en op de uitvoering van dit beleid binnen PCBO. Het toezicht is erop gericht dat de doelstellingen worden behaald die wettelijk en maatschappelijk van PCBO mogen worden verwacht, en dat de algemene gang van zaken, het opereren in zijn algemeenheid, geschiedt op een te verantwoorden wijze. De raad van toezicht vervult daarnaast het werkgeverschap van het CvB en geeft gevraagd en ongevraagd advies aan het CvB.

Samenstelling

De samenstelling van de raad inclusief jaar van aantreden, aandachtsgebieden en nevenfuncties (situatie op 31 december 2018) is als volgt:

Drs. S.A.M. Scholten-Klei (2011) werkgeverschap	1. CPS manager onderwijs / m.i.v. 1 sept directeur a.i. Met CPS is besproken dat mw Scholten uitgesloten is van directe dienstverlening aan PCBO bijv. als relatiebeheerder.
Drs. A.P.C. van der Veen (2016) voorzitter, werkgeverschap	1. Rabobank: interim manager / directeur stichting schooldak revolutie 2. Mede eigenaar Ornamental Growers Group (Mexico)
Drs. J.C. van der Velden RC (2016) voorzitter auditcommissie	1. Partner van adviesbureau Casu Quo 2. Bestuurslid Stg Gabriele Mehen Met het bestuur van de stg Gabriele Mehen is afgesproken dat dhr van der Velden zich bij steunverzoeken vanuit PCBO zal onthouden van discussie en besluitvorming.
Drs. G. Visser (2014) onderwijskwaliteit en identiteit	1. Zelfstandig adviseur in de gezondheidszorg (Bureauvanbuiten)
Ir. J. Voppen (2011) onderwijskwaliteit en identiteit	1. COO ProRail 2. Raad van toezicht Deventer ziekenhuis, voorzitter auditcommissie 2. Voorzitter bestuur Uball Utrecht
Ir G.J.H. de Vries (2011) vice-voorzitter, auditcommissie	1. HRM bij Odin (tot juni 2018) 2. Lid Demeter Licentie Commissie

Drs. G. Visser werd voor een tweede termijn herbenoemd.

In verband met de aflopende termijn van drie RvT-leden in 2019 is in het najaar van 2018 gestart met de werving van nieuwe RvT-leden. Hiervoor werden opnieuw profielen opgesteld in samenspraak met het CvB en de GMR.

De samenstelling van het college van bestuur inclusief jaar van aantreden, aandachtsgebieden en nevenfuncties (situatie op 31 december 2018) is als volgt:

H.C. van Lingen (2017) onderwijs, kwaliteit en innovatie	1. Lid RvT CNV-Connectief 2. Lid RvT Kalisto, Woerden Ten aanzien van de nevenfunctie als lid RvT Kalisto zijn specifieke afspraken gemaakt.
G.J.H. Mellink (2017) bedrijfsvoering	-

De raadsleden krijgen een vergoeding voor hun werkzaamheden. De vergoeding blijft ruim binnen de handreiking van de VTOI-NVTK in het kader van de Wet normering topinkomens (WNT).

Vergaderingen en Speerpunten

De raad is het afgelopen jaar zeven keer bij elkaar gekomen. Hiervan waren vijf formele vergaderingen met het CvB, een heisessie tezamen met het CvB en een zelfevaluatie zonder het CvB, en een informele ontmoeting ten behoeve van de onderlinge verstandhouding.

Over de volgende onderwerpen is goedkeuring gegeven dan wel heeft besluitvorming plaatsgevonden:

- reglement RvT
- bestuursreglement
- bestuurlijke opdracht 2018 en 2019
- juridische overname De Stek
- begroting 2018
- jaarverslag 2017 bestaande uit een bestuursverslag en de jaarrekening
- jaarrekening stichting ondersteuning PCBO 2018
- meerjarenbegroting 2018-2022 (vastgesteld na goedkeuring RvT februari 2018)
- keuze van de accountant
- treasuryplan kalenderjaar 2019

In alle gesprekken en vergaderingen nemen we voldoende ruimte om met name het gesprek te voeren over de onderwijskwaliteit. In de formele vergaderingen met het CvB is er ook een aantal keer bewust voor gekozen om daar de vergadering mee te beginnen. Dit is uiteindelijk waar het aan het eind van de dag om gaat. Iedere vergadering tussen de RvT en het CvB wordt afgesloten met een reflectie op de vraag wat deze vergadering heeft bijgedragen aan het beter functioneren van de organisatie.

De belangrijkste ontwikkelingen van het afgelopen jaar lagen op het gebied van onderwijskwaliteit/onderwijsresultaten (met aandacht voor de check en act op school- en stichtingsniveau). Deze aandacht werd mede ingegeven door het Inspectieonderzoek op Kon-Tiki met als oordeel zeer zwak. De raad is gedurende het jaar steeds door het CvB geïnformeerd over de te nemen maatregelen en de verbeteracties die de school heeft ingezet om tot een verbetering te komen van de onderwijskwaliteit. Ook heeft de raad een extra werkbezoek afgelegd op deze school.

Op verzoek van de raad is als agendapunt "visie op HRM-beleid" uitgebreid geagendeerd o.a. ingegeven door de arbeidsmarktontwikkelingen.

Het IHP/DDC-vraagstuk is een zeer belangrijke ontwikkeling binnen de gemeente Amersfoort. In november 2017 is het besluit genomen om over te gaan tot de vorming van een coöperatie voor het PO (en een aparte voor het VO) waar alle schoolgebouwen in onder worden gebracht en vervolgens de komende jaren onder handen worden genomen. Dit is een belangrijke stap in het verder verduurzamen van de schoolgebouwen binnen de gemeente en daarmee ook voor PCBO. De concretisering van deze doorcentralisatie in de vorm van het oprichten van twee coöperaties heeft vervolgens op zich laten wachten i.v.m. afstemming met de Belastingdienst en is met één jaar uitgesteld.

Commissies

De RvT kent de volgende commissies:

- Agendacommissie
- Werkgeverscommissie
- Auditcommissie
- Commissie onderwijskwaliteit en identiteit

De agendacommissie bestaat uit de voorzitter van de raad van toezicht en de leden van het college van bestuur. Een aantal weken voorafgaand aan de geplande vergadering tussen RvT en CvB wordt in gezamenlijkheid de agenda bepaald en voorbereid.

De werkgeverscommissie is in 2018 vijf keer bijeen geweest. Onderwerpen op de agenda waren:

- Inwerken nieuw CvB en verdeling werkzaamheden
- IJkpunten toezichtkader
- Bestuurlijke opdracht
- Voorbereiding heidag

De commissie onderwijskwaliteit en identiteit is in 2018 drie keer bijeen geweest. De verhoogde aandacht voor de kwaliteit van onderwijs is hier het continue gesprek geweest mede ingegeven door

de ontwikkelingen binnen Kon-Tiki.

Daarnaast werd in maart 2018 door het bestuur en de commissie een speciale bijeenkomst over de PCBO-identiteit belegd. In een open dialoog met alle geledingen o.l.v. Taco Visser (Verus) werd duidelijk hoe identiteit een rol speelt op school. Duidelijk is dat PCBO breed geen grondslag organisatie is, maar een perspectief organisatie wil zijn op christelijke grondslag. Dit veronderstelt het waarderen van verschillen en vraagt van directies om hier leiding aan te geven.

De auditcommissie is in 2018 vier keer bij elkaar geweest. Naast het voorbereiden van de goedkeuring door de voltallige RvT van de begroting 2018 en het jaarverslag 2017, is door de commissie gesproken met de externe accountant over de kwaliteit van de jaarrekening en de gevoerde financiële administratie. Met het college van bestuur is het gesprek gevoerd over hoe het beschikbare vermogen van de stichting op een verantwoorde wijze deels kan worden ingezet voor onderwijskwaliteitsverbetering. De uitkomsten van dit gesprek zijn tot uitdrukking gebracht in de (meer)jarenbegroting. Op verzoek van de raad heeft het CvB een risico-inventarisatie laten uitvoeren door het bureau Infinite Financieel BV. Deze inventarisatie is in het najaar 2018 besproken met de raad van toezicht.

In het najaar heeft het CvB de auditcommissie geïnformeerd dat het te verwachte begrotingstekort 2018 hoger gaat uitvallen dan geprognostiseerd.

Governance en werkwijze

De RvT neemt de Code Goed Bestuur, zoals die is vastgesteld door de PO-raad in acht. Om de toezichthoudende verantwoordelijkheid naar behoren te vervullen, heeft de RvT in samenspraak met het CvB zijn ijkpunten van toezicht expliciet gemaakt in een toezichtkader. Dit kader biedt een 'lerende en levende' werkwijze. Er is gekozen voor een ordening in zes domeinen van toezicht:

1. Waarborgen onderwijskwaliteit
2. Waarborgen identiteit
3. Strategisch positioneren
4. Verbinden met stakeholders
5. Versterken financiën en bedrijf
6. Vormgeven aan goed werkgeverschap

In 2018 werd het interne toezichtkader aangescherpt.

De raad hecht eraan, in het kader van onafhankelijke informatievoorziening en om kennis te verkrijgen van de onderwijspraktijk, om diverse stakeholders te spreken gedurende het jaar.

In 2018 hebben de volgende ontmoetingen plaatsgevonden:

- Alle leden van de RvT hebben een werkbezoek afgelegd aan een PCBO-school.
- Het jaarlijkse bestuursdiner voor alle directie-, GMR- en RvT-leden is ingegeven om de binding tussen de management- en besturingslagen te versterken.
- Er heeft tweemaal een gesprek plaatsgevonden tussen de RvT en de GMR. Eén van deze ontmoetingen stond in een breder kader rondom Identiteit.
- Experts vanuit de staf hebben een bijdrage geleverd in de RvT vergaderingen. In november 2018 is de manager HR aangeschoven bij de vergadering van de RvT. Onderwerp van gesprek was de aansluiting van alle HR-activiteiten op de ijkpunten van het toezichtkader. Vooruitblikkend naar de nieuwe planperiode ging het over de positieverbetering van de leraar, de organisatie van het onderwijs en goed werkgeverschap o.a. door het bieden van groei- en ontwikkelkansen.
- Er heeft een gesprek met de accountant plaatsgevonden.
- Twee leden van de raad hebben op 22 juni de PCBO identiteitsviering de Flint bijgewoond met als thema "Ja, ik wil zorgen".
- Twee leden van de RvT hebben in 21 december deelgenomen aan een Open Space bijeenkomst. Op uitnodiging van het bestuur spraken medewerkers, leden van de MR-en en GMR (waaronder ouders) en RvT-leden aan diverse tafels over de wensen en verwachtingen voor het strategisch beleid en de schoolplannen. Het doel was om de focuspunten van bestuur en directieteam voor de komende jaren te verdiepen en te verrijken.
- Voor zover RvT leden kinderen hebben op één van de scholen van de stichting, geven de contacten in en rond de school ook relevante informatie over het reilen en zeilen van de stichting.

PCBO en de RvT is lid van de VTOI-NVTK. Eén lid heeft deelgenomen aan de VTOI-NVTK studiedag "Toezicht op Onderwijskwaliteit. De leden van de raad houden de vak-ontwikkelingen bij en informeren elkaar hierover. Voor de dialoogsessie over identiteit is bewust externe begeleiding van Verus ingezet om de (soms) ingewikkelde discussie over identiteit te voeren om tot een gemeenschappelijke taal te komen.

Tijdens de zelfevaluatie op 11 juni 2018 is gekeken naar het team: welke teamrollen zijn te onderkennen en welke kennisgebieden zijn aanwezig binnen de raad naar de theorie van Belbin. Het verkregen inzicht in de diverse rollen en deskundigheden is benut tijdens de vergaderingen en als input meegenomen voor de werving & selectie van nieuwe leden rvt (start najaar 2018). De raad heeft de evaluatie zelf ter hand genomen door de leden te vragen een tweetal vragenlijsten in te vullen en vervolgens de uitkomsten plenair te delen. Na de bijeenkomst zijn de uitkomsten gedeeld en besproken met het college van bestuur.

De heidag van RvT en CvB op 11 juni 2018 stond in het teken van de onderwijskwaliteit. De centrale vraag van deze bijeenkomst was of de raad voldoende toegerust is voor de discussie op dit terrein en als sparringpartner voor het CvB. In het kader van de lerende cultuur stelt de raad vast dat zelfreflectie op het voldoende geëquipeerd zijn voor de discussie op onderwijskwaliteit belangrijk is. Kennis over onderwijskwaliteit vraagt continue aandacht, o.a. in de werving van nieuwe leden, in de professionalisering van RvT-leden en in de agendering en prioritering van onze vergaderingen.

5. Jaarverslag gemeenschappelijke medezeggenschapsraad

Wet Medezeggenschap Scholen (WMS)

In de WMS zijn de wettelijke kaders voor medezeggenschap op scholen geregeld, samengevat:

- recht op overleg met het bestuur,
- adviesrecht en instemmingsrecht bij belangrijke besluiten op thema's uit de WMS,
- initiatiefrecht over zaken in de stichting waarvan de GMR vindt dat dit aan de orde moeten komen,
- recht op informatie over zaken die belangrijk zijn voor alle scholen in de stichting.

Gemeenschappelijke medezeggenschapsraad (GMR)

De GMR buigt zich over zaken die voor alle scholen van de stichting belangrijk zijn en het school-niveau overstijgen. De GMR heeft advies- of instemmingsrecht bij zaken als het bestuursformatieplan; het taakbeleid; de directiestructuur; school overstijgende onderwijszaken; beleid gericht op veiligheid, gezondheid en welzijn; (na)scholingsplannen. Het gaat om medezeggenschap bij het stichtingsbeleid, vooral op gebied van financiën/beheer, personeel en onderwijsinhoud.

De GMR telt twaalf leden, zes personeelsleden, waaronder een vertegenwoordiger van het onderwijs ondersteunend personeel, en zes ouders. De Koningin Wilhelminaschool en de Prins Willem Alexanderschool hadden geen rechtstreekse afvaardiging in de GMR, alle andere scholen hadden één afgevaardigde. De voorzitter is een personeelslid, de vicevoorzitter een ouder. De GMR wordt ondersteund door een secretaris.

Ieder lid zit in de GMR voor het belang van alle scholen van de stichting. De bevoegdheden zijn voor ouders en personeel niet altijd dezelfde, conform de WMS. Daarom is het nastreven van een gelijke verdeling tussen personeelsleden en ouders vereist.

De vergaderingen zijn in beginsel openbaar en vinden plaats volgens een vergaderrooster en een jaarplanner met vaste terugkerende agendapunten. Daarnaast kunnen de GMR-leden en secretaris verzoeken om een onderwerp op de agenda te plaatsen. Ook de bestuurders brengen agendapunten in en wonen een deel van de vergadering bij voor het gesprek met de GMR over de actuele ontwikkelingen en beleid. De notulen van elke vergadering worden na vaststelling verstuurd naar de GMR-leden, het bestuur, en de directies en MR-en van de scholen.

In 2018 heeft de GMR zes keer vergaderd en met de volgende voorstellen is ingestemd:

- Mobiliteitsbeleid
- Bestuursformatieplan 2018-2019
- Aanvullingen in document startende leerkracht.
- Begroting 2018, m.b.t. de GMR-gelden
- Jaarverslag GMR 2017
- Privacyreglement
- Wijziging vergaderstructuur
- Informatiebeveiliging en Privacy beleid (IPB)
- Risicoanalyse Internetbeveiliging en Privacy IBP
- Data Privacy Impact Assessment (DPIA)
- Responsible disclosure medewerkers

Verder heeft de GMR in 2018 positief geadviseerd over de volgende zaken:

- Besteding stakingsgelden
- Begroting 2018

Naast beleidszaken op stichtingsniveau heeft de GMR aandacht besteed aan het eigen functioneren:

- De werkgroepen zijn gewijzigd naar: bedrijfsvoering, ICT & AVG, onderwijs, HR& Personeel;
- In iedere werkgroep zit zowel een lid vanuit de oudergeleding als de personeelsgeleding.

De medezeggenschap binnen de stichting bij beleidszaken wordt door de GMR als positief ervaren.

Amersfoort, februari 2019,

Tessa van Putten, GMR-voorzitter PCBO Amersfoort

Bijlage A LIJST MET AFKORTINGEN

ABC	Amersfoortse Brede Combinaties
AO	Arbeidsongeschiktheid
ARBO	Arbeidsomstandigheden
AVG	Algemene Verordening Gegevensbescherming
BAPO	Bevordering Arbeidsparticipatie Ouderen
BFP	Bestuursformatieplan
BOA	Bestrijding onderwijsachterstanden
BOC	Bovenschools opleidingscoördinator
BPA	Budget personeels- en arbeidsmarktbeleid
BRIN	Basisregistratie Instellingen
BSO	Buitenschoolse Opvang
BT	Beleidsteam (voorheen kwaliteitsgroep)
CAO	Collectieve Arbeidsovereenkomst
CBS	Centraal Bureau voor de Statistiek
CITO	Instituut voor toetsontwikkeling
CV	Centrale verwarming
CvB	College van Bestuur
DB	Directeurenberaad
DDC	Doordecentralisatie
DGO	Decentraal georganiseerd overleg
DI	Duurzame inzetbaarheid
DUO	Dienst Uitvoering Onderwijs
EFJ	Elektronisch Financiële Jaarrekening
ERD	Eigenrisicodrager
FUWA	Functiewaardering
GGL	Gewogen gemiddelde leeftijd
GPL	Gemiddelde personeelslast
GMR	Gemeenschappelijke Medezeggenschapsraad
HB	Hoogbegaafd
HR/HRM	Human Resource / HR Management
IB	Interne Begeleider
ICO	Interne coördinator opleidingen
ICT	Informatie en Communicatie Technologie
IHP	Integraal Huisvestingsplan
IPB	Integraal Personeelsbeleid
KMS	Kwaliteitsmanagementsysteem
L10, L11	Salarisschalen leraren
LEA	Lokaal educatieve agenda
LIO	Leraar in opleiding
LIn	Leerlingen
Londo	Materiële bekostigingsnormen van het Ministerie van OCW
MD	Management Drives
MFA	Multifunctionele Accommodatie
MINOCW	Ministerie voor Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen
MJB	Meerjarenbegroting
MOP	Meerjarenonderhoudsplan
MR	Medezeggenschapsraad
MVA	Materiële vaste activa
OCW	Onderwijs, Cultuur en Wetenschap
OLP	Onderwijs leerpakket
OP	Onderwijzend personeel
OOP	Onderwijs ondersteunend personeel
OR	Ouderraad
OSV	Ouderschapsverlof

P(G)MR	Personeelsdeel van de (Gemeenschappelijke) Medezeggenschapsraad
PAB	Personeels- en arbeidsmarktbeleid
PCBO	Protestants Christelijk Basisonderwijs (Amersfoort)
Pf	Participatiefonds
PiO	Personeel invalpool oproepleerkrachten
PO	Primair Onderwijs
PaO	Passend Onderwijs
PSA	Personele- en salarisadministratie
P&V	Planning- en verantwoordingsgesprek
RI&E	Risico-inventarisatie en -evaluatie
RTC	Regionaal Transfercentrum
RVT	Raad van Toezicht
SBO	Speciale School voor Basisonderwijs
SBP	Strategisch beleidsplan
SFP	Schoolformatieplan
SRO	Sport, Recreatie en Onderwijsvoorzieningen
SVB	Sociale Verzekeringsbank
SWOT	Strenghts, Weaknesses, Opportunities, Threats
SWV	Samenwerkingsverband (in het kader van Passend Onderwijs)
UPJO	Uitvoeringsprogramma Jeugd en Onderwijs
UWV	Uitvoeringsinstituut Werknemersverzekeringen
VeLo	Vereenvoudiging Londo
Vf	Vervangingsfonds
VO	Voortgezet Onderwijs
VSL	Vierslagleren
VU	Vakantie Uitkering
WGA	Werkhervatting Gedeeltelijk Arbeidsgeschikten
WIA	Wet Werk en Inkomen naar Arbeidsvermogen
WMS	Wet medezeggenschap op scholen
WPO	Wet Primair Onderwijs
WTF	Werktijdfactor
WWZ	Wet Werk en Zekerheid
ZW	Ziektewet

KENGETALLEN

	2018	2017
Liquiditeit (<i>Vlottende activa / kortlopende schulden</i>)	3,31	3,47
Solvabiliteit 1 (<i>Eigen vermogen (excl. voorzieningen) / totale vermogen *100%</i>)	55,68	60,69
Solvabiliteit 2 (<i>Eigen vermogen (incl. voorzieningen) / totale vermogen *100%</i>)	76,37	75,93
Rentabiliteit (<i>Saldo gewone bedrijfsvoering / totale baten (incl. fin. baten) * 100%</i>)	-4,09	3,07
Weerstandvermogen excl MVA (<i>Eigen vermogen - materiële vaste activa) / rijksbijdragen * 100%</i>)	14,75	22,20
Weerstandvermogen incl MVA (<i>Eigen vermogen / totale baten * 100%</i>)	28,33	34,53
Huisvestingsratio (<i>Huisvestingslasten + afschrijvingen Gebouwen en terreinen) / totale lasten * 100 %</i>)	9,44	8,60
Materiële lasten / totale lasten (in %)	18,57	17,94
Personele lasten / totale lasten (in %)	81,43	82,06

Liquiditeit

Het kengetal geeft aan in welke mate men in staat is om op korte termijn aan alle verplichtingen te voldoen.

Solvabiliteit

De solvabiliteit geeft aan in welke mate de bezittingen op de activazijde van de balans zijn gefinancierd met eigen of vreemd vermogen.

Rentabiliteit

In het bedrijfsleven wordt met de rentabiliteit de winst- of verliesgevendheid van een onderneming bedoeld. In het onderwijs (non-profit sector) wordt een relatie gelegd tussen het behaalde resultaat en de ontwikkeling hiervan op het weerstandsvermogen.

Het geeft aan welk deel van de totale baten resteert na aftrek van de lasten.

Weerstandvermogen

Het weerstandsvermogen geeft inzicht in de capaciteit om onvoorziene tegenvallers in de exploitatie op te vangen.

Huisvestingsratio

Het kengetal geeft aan de verhouding van de huisvestingslasten t.o.v. de totale lasten.

B1 GRONDSLAGEN

ALGEMEEN

De jaarrekening is opgesteld volgens de Regeling Jaarverslaggeving Onderwijs. In deze regeling is bepaald dat de bepalingen van Titel 9 Boek 2 BW en de Richtlijnen voor de Jaarverslaggeving Onderwijs (in het bijzonder RJ660 Onderwijsinstellingen) van toepassing zijn met inachtneming van de daarin aangeduide uitzonderingen.

Activa en verplichtingen worden in het algemeen gewaardeerd tegen de verkrijgings- of vervaardigingsprijs of de actuele waarde. Indien geen specifieke waarderingsgrondslag is vermeld, vindt waardering plaats tegen de verkrijgingsprijs. Baten en lasten worden toegerekend aan het jaar waarop ze betrekking hebben. Winsten worden slechts opgenomen voor zover zij op balansdatum zijn gerealiseerd. Verplichtingen en mogelijke verliezen die hun oorsprong vinden voor het einde van het verslagjaar, worden in acht genomen indien zij voor het opmaken van de jaarrekening bekend zijn geworden.

Voor zover van toepassing zijn ter vergelijking opgenomen de realisatiecijfers van het voorgaande jaar, alsmede de (goedgekeurde) begroting van het huidige jaar.

Het bestuur heeft zich een oordeel gevormd over de zaken die in het jaarverslag worden besproken en heeft voor de bedragen die in de jaarrekening zijn opgenomen schattingen gemaakt. Indien dit voor het geven van het in art. 2:362 lid 1 BW vereiste inzicht noodzakelijk is, is de aard van deze oordelen en schattingen inclusief de bijbehorende veronderstellingen opgenomen bij de toelichting op de betreffende jaarrekeningpost.

Door afronding op hele euro's kunnen in het verslag kleine verschillen worden geconstateerd.

De jaarrekening is opgesteld vanuit de continuïteitsveronderstelling.

GRONDSLAGEN VOOR DE WAARDERING VAN ACTIVA EN PASSIVA

Materiële vaste activa

Een investering is een goed met een aanschafwaarde > € 1.000 en een economische levensduur van meer dan één jaar.

Alle investeringen ICT en meubilair worden geregistreerd in het MVA register.

Hierin wordt per activum vermeld:

School (brin), grootboekrekening, omschrijving van het activum, leverancier, jaar van aanschaf, aanschafwaarde, afschrijvingspercentage (100 / levensduur in jaren) en vervolgens per jaar gedurende de levensduur:

- de afschrijving
- de cumulatieve afschrijving
- de boekwaarde (=aanschafwaarde minus cumulatieve afschrijving).

De materiële vaste activa worden lineair afgeschreven vanaf het eerstvolgende jaar na aanschaf. Investeringssubsidies die ontvangen zijn worden in mindering gebracht op de investering.

Activum	levensduur
ICT	
Digiborden	8 jaar
Beamers	4 jaar
Smartboards, touchscreens	8 jaar
Desktops, laptops	4 jaar
Tablets	3 jaar

PCBO Amersfoort, Leusden

Telefooncentrale	10 jaar
Netwerk	15 jaar
Inrichting	
Klassenmeubilair	20 jaar
Speellokaal	30 jaar

Voor investeringen in onderwijsmethoden geldt een afwijkende systematiek: het ideaalcomplex. Een systeem waarbij er een aantal onderwijsmethodes met eenzelfde levensduur zijn die onderling gelijkmatig in leeftijd verschillen.

De aanschaf van deze middelen gebeurt ieder jaar en dus gelijkmatig. De som van de afschrijvingen is dan gelijk aan de aanschafwaarde van de onderwijsmethodes. Deze onderwijsmethodes zijn in dat geval zelf-financierend en de kapitaalsbehoefte is gelijkmatig.

In uitzonderlijke gevallen zal een school uit het schoolbudget een activa aanschaffen. Dit wordt dan geboekt als aparte categorie met een afwijkende afschrijvingstermijn.

De aankoop van de onderwijsmethoden wordt direct als een afschrijving geboekt. De onderwijsmethoden worden derhalve niet opgenomen in het MVA register.

Gebouwen

Schoolgebouwen, waarvan het juridisch eigendom berust bij de stichting en het economisch eigendom bij de gemeente Amersfoort, zijn niet in de balans opgenomen. Eventuele multifunctionele accommodaties zijn eveneens niet opgenomen.

Vorderingen

De vorderingen en overlopende activa worden bij eerste verwerking opgenomen tegen de reële waarde en vervolgens gewaardeerd tegen de geamortiseerde kostprijs.

De reële waarde en geamortiseerde kostprijs zijn gelijk aan de nominale waarde.

Noodzakelijk geachte voorzieningen voor het risico van oninbaarheid worden in mindering gebracht.

Deze voorzieningen worden bepaald op basis van individuele beoordeling van de vorderingen en overlopende activa.

De vorderingen en overlopende activa hebben een looptijd korter dan een jaar, tenzij dit bij de toelichting op de balans anders is aangegeven.

Liquide middelen

De liquide middelen staan, voor zover niet anders vermeld, ter vrije beschikking van het bestuur.

Liquide middelen zijn gewaardeerd tegen nominale waarde. Liquide middelen die niet ter directe beschikking staan worden verwerkt onder de vorderingen.

Liquide middelen die langer dan 12 maanden niet ter directe beschikking staan, worden verwerkt onder de financiële vaste activa.

Eigen Vermogen

Het eigen vermogen bestaat uit een algemene, niet gebonden, reserve en een aantal bestemmingsreserves. Aan de algemene reserve worden via de resultaatbestemming overschotten in een boekjaar toegevoegd en tekorten onttrokken. De algemene reserve vormt een buffer ter waarborging van de continuïteit van de stichting.

Voor een deel van het eigen vermogen heeft het bestuur een beperktere bestedingsmogelijkheid aangebracht en daarmee dat deel van het eigen vermogen aangeduid als bestemmingsreserve:

- Bestemmingsreserve Professionalisering op schoolniveau voor de uitvoering van toekomstige professionaliseringsplannen.
- Bestemmingsreserve Onderwijsmethodes op schoolniveau voor de vervanging/vernieuwing van onderwijsmethodes op de scholen.
- Bestemmingsreserve School Budget materieel voor de dekking van toekomstige overschrijdingen van het materiele budget op schoolniveau.
- Bestemmingsreserve School Budget personeel voor de dekking van toekomstige overschrijdingen van het personele budget op schoolniveau.

Bovengenoemde bestemmingsreserves zijn publiekrechtelijke reserves.

Voorzieningen

De voorzieningen worden gevormd voor verplichtingen die op balansdatum bestaan, waarbij het waarschijnlijk is dat een uitstroom van middelen noodzakelijk is, waarvan de hoogte redelijkerwijs geschat kan worden en voor zover deze verplichtingen en risico's niet op activa in minderling zijn gebracht. De voorzieningen worden opgenomen voor de nominale waarde, met uitzondering van de voorziening jubilea. Deze wordt opgenomen voor de contante waarde.

De voorzieningen zijn verdeeld naar langlopend en kortlopend. Kortlopend heeft betrekking op het deel van de voorziening met een looptijd van maximaal één jaar. Het langlopend deel op het deel met een looptijd langer dan één jaar.

Voorziening jubilea:

Op grond van de Richtlijnen voor de Jaarverslaggeving is een voorziening voor toekomstige jubileumuitkeringen gevormd. Voor de berekening is uitgegaan van de datum van indiensttreding van de medewerker in het onderwijs. Vanaf deze datum bouwt de medewerker aanspraken op voor een te ontvangen jubileum-gratificatie bij 25-jarig en 40-jarig dienstverband. Er is rekening gehouden met een variabele blijfkans en een rekenrente van 1 %. Voor instellingen met een aantal FTE van 50 of meer wordt gerekend met € 800 per FTE.

Voorziening spaarverlof:

Voor op balansdatum bestaande verplichtingen uit hoofde van spaarverlof is een voorziening gevormd. Betaalde bedragen inzake spaarverlof worden ten laste van de voorziening gebracht.

Voorziening Duurzame Inzetbaarheid :

Op basis van de Richtlijnen voor de Jaarverslaggeving Onderwijs moet voor de gespaarde uren op basis van het ouderenverlof (werknemers van 57 jaar en ouder) een voorziening worden aangelegd. Deze voorziening is gebaseerd op een vooraf ingediend plan hoe deze uren de komende vijf jaren worden ingezet.

De basis voor het vaststellen van de hoogte van de voorziening duurzame inzetbaarheid is het aantal uur dat een medewerker op basis van deze plannen heeft gespaard (en niet heeft opgenomen), vermenigvuldigd met de loonkosten per uur. Alleen de bijdrage van de werkgever is in de voorziening berekend.

Er is gerekend met een opnamekans van 80% en een rekenrente van 1% (gebaseerd op het model zoals beschikbaar is gesteld door de PO Raad).

Voorziening eigen wachtgelders:

Indien een werknemer ontslagen wordt en de instroomtoets van het Participatiefonds niet positief wordt afgerond of er een negatieve beschikking wordt afgegeven, verhaalt het Participatiefonds de uitkeringen op het bevoegd gezag. Voor alle ex-werknemers waarvoor de instroomtoets niet met positieve beschikking is afgerond wordt voor de nog komende periode een voorziening gevormd.

Voor alle ex-medewerkers waarvan op 31 december 2018 zeker is dat voor hen de instroomtoets niet tot een positieve beschikking heeft geleid, of van wie het bevoegd gezag aangeeft geen positieve beschikking te verwachten wordt een voorziening gevormd. Deze is berekend als het aantal maanden dat het bevoegd gezag verwacht dat de uitkering zal duren vermenigvuldigd met het maandelijks bedrag dat verhaald wordt op de instelling, gebaseerd op informatie van het UWV.

Voorziening langdurig zieken (bij eigen risicodragerschap ziekteverzuim en/of WGA):

De instelling is eigen risicodragers voor het ziekteverzuim van de medewerkers gedurende de eerste 2 jaar. Voor medewerkers die per balansdatum langdurig ziek zijn (en dit naar verwachting blijven) wordt een voorziening gevormd voor de loonkosten van de nog resterende maanden van deze periode. Dit vanuit de veronderstelling dat deze medewerkers tijdens hun ziekte geen prestaties voor de instelling leveren. De voorziening wordt opgenomen voor de nominale waarde. De dotatie wordt ten laste van de personeelskosten gebracht. De werkelijke loonkosten voor deze medewerkers worden onttrokken aan de voorziening.

Voorziening groot onderhoud:

De voorziening voor de gelijkmatige verdeling van onderhoudslasten wordt bepaald op basis van de te verwachten kosten voor cyclisch groot onderhoud voor de komende 40 jaar op basis van het meerjarenonderhoudsplan. De voorziening wordt lineair opgebouwd. Het uitgevoerde onderhoud wordt ten laste van de voorziening gebracht.

Uitgaven ten behoeve van groot onderhoud worden direct ten laste van deze voorziening gebracht.

Langlopende en kortlopende schulden en overige verplichtingen

Langlopende en kortlopende schulden en overige financiële verplichtingen worden na eerste opname gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs op basis van de effectieve rekenmethode.

De reële waarde en geamortiseerde kostprijs zijn gelijk aan de nominale waarde van de schuld. De overlopende passiva betreffen vooruit ontvangen bedragen die aan opvolgende perioden worden toegerekend en nog te betalen bedragen, voor zover ze niet onder de kortlopende schulden zijn te plaatsen.

De tot op heden ontvangen investeringssubsidies die dienen ter dekking van afschrijvingslasten van materiële vaste activa in de volgende jaren zijn ook opgenomen onder de langlopende schulden.

Kasstroomoverzicht

In samenhang met de balans en de staat van baten en lasten moet het kasstroomoverzicht bijdragen aan het inzicht in de financiering en liquiditeit.

Het kasstroomoverzicht is opgesteld volgens de indirecte methode. Bij de indirecte methode wordt het resultaat (saldo van baten en lasten) als basis genomen.

Dit overzicht geeft weer waaraan de in de verslagperiode beschikbaar gekomen gelden zijn besteed. De geldmiddelen in het kasstroomoverzicht bestaan uit de liquide middelen. Transacties waarbij geen instroom of uitstroom van kasmiddelen plaatsvindt, waaronder financial leasing, zijn niet in het kasstroomoverzicht opgenomen.

RESULTAATBEPALING

Algemeen

De baten en lasten worden toegerekend aan het boekjaar waarop ze betrekking hebben. Winsten worden slechts genomen voor zover zij op balansdatum zijn verwezenlijkt. Verliezen en risico's die hun oorsprong vinden voor het einde van het verslagjaar, worden in acht genomen, indien zij voor het vaststellen van de jaarrekening bekend zijn geworden. De instelling heeft in haar statuten geen bepalingen opgenomen omtrent de verdeling van de winst. Er is dus geen statutaire regeling winstbestemming.

(Rijks)bijdragen

Onder de rijksbijdragen worden de vergoedingen voor de exploitatie, verstrekt door het Ministerie van OCW, opgenomen. Tevens worden hier verantwoord de door het samenwerkingsverband ontvangen doorbetalingen van rijksbijdragen. Rijksbijdragen worden als baten verantwoord in de staat van baten en lasten in het jaar waarop de toekenning betrekking heeft.

Geoormerkte OCW-subsidies (doelsubsidies met verrekening clause) worden ten gunste van de staat van de baten en lasten verantwoord in het jaar waarvan de gesubsidieerde lasten komen. Niet bestede middelen worden verantwoord onder de overlopende passiva zolang de bestedingstermijn niet is verlopen. Niet bestede middelen worden verantwoord onder de kortlopende schulden als terug te betalen subsidie zodra de bestedingstermijn is verlopen op balansdatum.

Overige overheidsbijdragen en subsidies

Onder de overige overheidsbijdragen worden de vergoedingen opgenomen, verstrekt door gemeente, provincie of andere overheidsinstellingen. De overige overheidsbijdragen worden toegerekend aan het verslagjaar waarop ze betrekking hebben.

PCBO Amersfoort, Leusden

Exploitatiesubsidies worden als bate verantwoord in de staat van baten en lasten in het jaar waarin de gesubsidieerde kosten zijn gemaakt of opbrengsten zijn gederfd, of wanneer een gesubsidieerd exploitatietekort zich heeft voorgedaan. De baten worden verantwoord als het waarschijnlijk is dat deze worden ontvangen en de instelling de condities voor ontvangst kan aantonen.

Overige baten

Onder de overige baten worden de vergoedingen opgenomen die niet verstrekt zijn door het Ministerie van OCW, gemeenten, provincies of andere overheidsinstellingen. De overige baten (waaronder ouderbijdragen) worden toegerekend aan het verslagjaar waarop ze betrekking hebben.

Personeelsbeloningen

Lonen, salarissen en sociale lasten worden op grond van de cao uitbetaald. De beloningen van het personeel worden als last in de staat van baten en lasten verantwoord in de periode waarin de arbeidsprestatie wordt verricht en, voor zover nog niet uitbetaald, als verplichting op de balans opgenomen. Als de reeds betaalde bedragen de verschuldigde beloningen overtreffen, wordt het meerdere opgenomen als een overlopend actief voor zover er sprake zal zijn van terugbetaling door het personeel of van verrekening met toekomstige betalingen door het bevoegd gezag.

Pensioenen

De instelling heeft een toegezegd pensioenregeling bij Stichting Bedrijfspensioenfonds ABP. Op deze pensioenregeling zijn de bepalingen van de Nederlandse Pensioenwet van toepassing en worden op verplichte en contractuele basis premies betaald door de instelling. ABP hanteert het middelloon als pensioengevende salarisgrondslag. ABP probeert ieder jaar de pensioenen te verhogen met de gemiddelde stijging van de lonen in de sectoren overheid en onderwijs. Wanneer de dekkingsgraad lager is dan 105% vindt er geen indexatie plaats. De premies worden verantwoord als personeelskosten zodra deze verschuldigd zijn. Vooruitbetaalde premies worden opgenomen als overlopende activa indien dit tot een terugstorting leidt of tot een vermindering van toekomstige betalingen. Nog niet betaalde premies worden als verplichting op de balans opgenomen.

De dekkingsgraad van het ABP ultimo 2018 is 97,0%.

Per ultimo 2017 was deze 104,4%.

Afschrijvingen

Materiële Vaste Activa worden pas vanaf het nieuwe jaar na het moment van ingebruikneming afgeschreven over de verwachte toekomstige gebruiksduur van het actief.

Huisvestingslasten

Onder de huisvestingslasten worden de uitgaven voor huisvesting opgenomen. De lasten worden toegerekend aan het verslagjaar waarop ze betrekking hebben.

Overige lasten

De overige lasten hebben betrekking op uitgaven die voortvloeien uit aangegane afspraken dan wel noodzakelijk zijn voor het geven van onderwijs en worden toegerekend aan het verslagjaar waarop ze betrekking hebben.

Financiële baten en lasten

Rentebaten en rentelasten worden tijdsevenredig verwerkt, rekening houdend met de effectieve rentevoet van de betreffende activa en passiva.

Financiële instrumenten en risicobeheersing

Algemeen

De in deze toelichting opgenomen gegevens verschaffen informatie die behulpzaam is bij het schatten van de omvang van risico's die verbonden zijn aan zowel de in de balans opgenomen als de niet in de balans opgenomen financiële instrumenten. De primaire financiële instrumenten van het bestuur,

PCBO Amersfoort, Leusden

anders dan derivaten, dienen ter financiering van de operationele activiteiten van het bestuur of vloeien direct uit deze activiteiten voort. Het beleid van het bestuur is om niet te handelen in financiële instrumenten voor speculatieve doeleinden. De belangrijkste risico's uit hoofde van de financiële instrumenten van het bestuur zijn het kredietrisico, het liquiditeitsrisico, het kasstroomrisico en renterisico.

Marktrisico

De instelling is werkzaam in Nederland. Het valutarisico is daarmee nihil.

De instelling loopt geen prijsrisico's.

De instelling loopt renterisico over de rentedragende vorderingen en rentedragende schulden.

Kredietrisico

De instelling heeft geen significante concentraties van kredietrisico.

Liquiditeitsrisico

Het bestuur heeft een treasurystatuut opgesteld waarin zij haar beleid omtrent liquiditeit heeft uiteengezet. Door tussentijdse monitoring en eventuele bijsturing worden liquiditeitsrisico's beheerst. De instelling maakt gebruik van meerdere banken om over meerdere kredietfaciliteiten te kunnen beschikken. Voor zover noodzakelijk, worden nadere zekerheden verstrekt aan de bank voor beschikbare kredietfaciliteiten.

Liquide middelen, vorderingen en kortlopende schulden

Gezien de korte looptijd van deze instrumenten benadert de boekwaarde de reële waarde.

Bepaling reële waarde

Een aantal grondslagen en toelichtingen in de jaarrekening vereist de bepaling van de reële waarde van zowel financiële als niet-financiële activa en verplichtingen. Voor waarderings- en informatievervaardigingsdoeleinden is de reële waarde op basis van de volgende methoden bepaald. Indien van toepassing wordt nadere informatie over de uitgangspunten voor de bepaling van de reële waarde vermeld bij het onderdeel van deze toelichting dat specifiek op het betreffende actief of de betreffende verplichting van toepassing is.

De reële waarde van financiële instrumenten wordt bepaald door de verwachte kasstromen contant te maken tegen een disconteringsvoet die gelijk is aan de geldende risicovrije marktrente voor de resterende looptijd vermeerderd met krediet- en liquiditeitsopslagen.

B2 Balans per 31 december 2018
(na verwerking resultaatbestemming)

	31 december 2018		31 december 2017	
	€	€	€	€
ACTIVA				
Vaste activa				
Materiële vaste activa				
1				
1.2.2 Aktiva t.l.v. schoolreserve	15.559		17.815	
1.2.3 Meubilair	1.217.474		1.030.910	
1.2.4 ICT	1.104.884		929.063	
1.2.5 OLP en apparatuur	<u>587.594</u>		<u>587.594</u>	
		2.925.510		2.565.381
Financiële vaste activa				
2				
Waarborgsommen	<u>23.550</u>		<u>48.750</u>	
		23.550		48.750
Vlottende activa				
Vorderingen				
3				
1.5.2 Ministerie van OCW	885.943		925.690	
1.5.8 Overlopende activa	36.081		45.868	
1.5.7 Overige vorderingen	<u>96.043</u>		<u>76.370</u>	
		1.018.067		1.047.927
Liquide middelen				
4		<u>6.468.164</u>		<u>7.294.446</u>
			<u>10.435.291</u>	<u>10.956.505</u>

B2 Balans per 31 december 2018
(na verwerking resultaatbestemming)

	31 december 2018		31 december 2017	
	€	€	€	€
PASSIVA				
Eigen vermogen	5			
Algemene reserve	4.730.842		5.946.987	
Bestemmingsreserves	1.040.036		663.643	
Statutaire reserves	<u>39.155</u>		<u>39.155</u>	
		5.810.033		6.649.785
Voorzieningen	6			
Personeelsvoorzieningen	383.951		333.746	
Overige voorzieningen	<u>1.775.506</u>		<u>1.336.031</u>	
		2.159.457		1.669.777
Langlopende schulden	7			
Vooruitontv investeringsub Gem 1e inrichting	<u>205.642</u>		<u>231.665</u>	
		205.642		231.665
Kortlopende schulden	8			
2.4.3 Crediteuren	281.035		240.828	
2.4.7 Belasting en premie sociale verzekeringen	667.637		562.099	
2.4.8 Schulden inzake pensioenen	181.712		163.452	
2.4.9 Overige kortlopende schulden	349.156		680.097	
2.4.10 Overlopende passiva	<u>780.620</u>		<u>758.801</u>	
		<u>2.260.159</u>		<u>2.405.277</u>
			<u>10.435.291</u>	<u>10.956.505</u>

B3 Staat van baten en lasten 2018

	Realisatie 2018	Begroting 2018	Realisatie 2017
	€	€	€
Baten			
(Rijks)bijdragen	19.553.000	18.390.713	18.399.416
Overige overheidsbijdragen	240.808	237.375	233.223
Overige baten	679.059	507.927	589.090
	<u>20.472.868</u>	<u>19.136.015</u>	<u>19.221.729</u>
Lasten			
Personele lasten	17.386.275	15.662.237	15.319.848
Afschrijvingen	437.673	451.429	425.203
Huisvestingslasten	2.014.534	2.086.016	1.604.772
Overige instellingslasten	1.511.939	1.443.001	1.318.714
	<u>21.350.421</u>	<u>19.642.683</u>	<u>18.668.537</u>
Saldo baten en lasten	<u>-877.553</u>	<u>-506.668</u>	<u>553.192</u>
Financiële baten en lasten			
Financiële baten	37.800	20.000	38.519
Financiële baten en lasten	<u>37.800</u>	<u>20.000</u>	<u>38.519</u>
Resultaat	<u>-839.753</u>	<u>-486.668</u>	<u>591.710</u>

B4 KASSTROOMOVERZICHT 2018

Het onderstaande kasstroomoverzicht is opgesteld volgens de indirecte methode. Hierbij wordt het saldo baten en lasten als uitgangspunt genomen, waarop vervolgens correcties worden aangebracht voor verschillen tussen opbrengsten en ontvangsten en de kosten en uitgaven.

	2018		2017	
	€	€	€	€
Kasstroom uit operationele activiteiten				
Saldo baten en lasten		-877.553		553.192
Aanpassingen voor:				
- Afschrijvingen	437.673		425.203	
- Mutaties voorzieningen	<u>489.679</u>		<u>159.535</u>	
Subtotaal		927.351		584.737
Veranderingen in vlottende middelen:				
- Vorderingen	29.860		-9.774	
- Kortlopende schulden	<u>-145.117</u>		<u>-406.713</u>	
Subtotaal		<u>-115.258</u>		<u>-416.488</u>
Kasstroom uit bedrijfsoperaties		-65.459		721.442
- Ontvangen interest	<u>37.800</u>		<u>38.519</u>	
		<u>37.800</u>		<u>38.519</u>
Kasstroom uit operationele activiteiten		-27.659		759.961
Kasstroom uit investeringsactiviteiten				
Investerings materiële vaste activa	-797.801		-907.121	
Waarborgsommen	<u>25.200</u>		<u>-45.600</u>	
		-772.601		-952.721
Kasstroom uit financieringsactiviteiten				
Mutaties investeringssubsidies	<u>-26.023</u>		<u>14.668</u>	
		<u>-26.023</u>		<u>14.668</u>
Mutatie liquide middelen		<u>-826.283</u>		<u>-178.092</u>
Beginstand liquide middelen	7.294.446		7.472.538	
Mutatie liquide middelen	<u>-826.283</u>		<u>-178.092</u>	
Eindstand liquide middelen		<u>6.468.164</u>		<u>7.294.446</u>

B5 TOELICHTING BEHORENDE TOT DE BALANS

(na verwerking resultaatbestemming)

ACTIVA

	31-12-2018	31-12-2017
	€	€
1 Materiële vaste activa		
1.2.2 Aktiva t.l.v. schoolreserve	15.559	17.815
1.2.3 Meubilair	1.217.474	1.030.910
1.2.4 ICT	1.104.884	929.063
1.2.5 OLP en apparatuur	587.594	587.594
	<u>2.925.510</u>	<u>2.565.381</u>

	1.2.2 Aktiva t.l.v. schoolreserve	1.2.3 Meubilair	1.2.4 ICT	1.2.5 OLP en apparatuur	Totaal
	€	€	€	€	€
<i>Boekwaarde 31 december 2017</i>					
Aanschaffingswaarde	34.043	1.869.372	1.884.574	1.561.704	5.349.693
Cumulatieve afschrijvingen	-16.228	-838.463	-955.511	-974.110	-2.784.312
Boekwaarde 31 december 2017	<u>17.815</u>	<u>1.030.910</u>	<u>929.063</u>	<u>587.594</u>	<u>2.565.381</u>
<i>Mutaties</i>					
Investeringsen	0	286.435	411.639	99.727	797.801
Afschrijvingen	-2.256	-99.871	-235.819	-99.727	-437.673
Mutaties boekwaarde	<u>-2.256</u>	<u>186.564</u>	<u>175.820</u>	<u>0</u>	<u>360.128</u>
<i>Boekwaarde 31 december 2018</i>					
Aanschaffingswaarde	34.043	2.155.807	2.296.213	1.661.431	6.147.494
Cumulatieve afschrijvingen	-18.484	-938.334	-1.191.329	-1.073.837	-3.221.984
Boekwaarde 31 december 2018	<u>15.559</u>	<u>1.217.474</u>	<u>1.104.884</u>	<u>587.594</u>	<u>2.925.510</u>

Afschrijvingspercentages

	van	t/m
Aktiva t.l.v. schoolreserve	20,00 %	25,00 %
Meubilair		5,00 %
ICT	6,66 %	33,33 %
OLP en apparatuur		

(Onderwijsmethoden = ideaalcomplex)

PCBO Amersfoort, Leusden

	<u>31-12-2018</u>	<u>31-12-2017</u>
	€	€
2 Financiële vaste activa		
Waarborgsommen	23.550	48.750
	<u>23.550</u>	<u>48.750</u>

	Boek- waarde 1-1-18	Nieuwe waarborgsom	Mutatie waarborg som	Boek- waarde 31-12-18
	€	€	€	€
Waarborgsommen	48.750	0	-25.200	23.550
	<u>48.750</u>	<u>0</u>	<u>-25.200</u>	<u>23.550</u>

	<u>31-12-2018</u>	<u>31-12-2017</u>
	€	€
3 Vorderingen		
1.5.2 Ministerie van OCW	885.943	925.690
1.5.7 Overige vorderingen	96.043	76.370
1.5.8 Overlopende activa	36.081	45.868
	<u>1.018.067</u>	<u>1.047.927</u>

1.5.2 Ministerie van OCW		
Bekostiging OCW	911.918	875.048
Bekostiging OCW Prestatiebox	-25.976	50.642
	<u>885.943</u>	<u>925.690</u>

1.5.7 Overige vorderingen		
Gemeente inzake vandalismeschade	6.040	-2.818
Overige vorderingen	81.450	70.633
Bankgaranties	8.554	8.554
	<u>96.043</u>	<u>76.370</u>

1.5.8 Overlopende activa		
Vooruitbetaalde kosten	36.081	45.868
	<u>36.081</u>	<u>45.868</u>

	<u>31-12-2018</u>	<u>31-12-2017</u>
	€	€

4 Liquide middelen

1.7.2 Banktegoeden	6.468.164	7.294.446
	<u>6.468.164</u>	<u>7.294.446</u>

PCBO Amersfoort, Leusden

	<u>31-12-2018</u>	<u>31-12-2017</u>
	€	€
1.7.2 Banktegoeden		
Betaalrekening bestuur	435.422	1.003.096
Betaalrekeningen scholen	20.221	15.655
Spaarrekeningen	<u>6.012.522</u>	<u>6.275.695</u>
	<u>6.468.164</u>	<u>7.294.446</u>

PASSIVA

5 Eigen vermogen

VERLOOPOVERZICHT RESERVES EN VOORZIENINGEN

	Saldo 1-1-2018	Resultaat	Overige mutaties	Saldo 31-12-2018
Algemene reserve	5.946.987	-1.216.145	0	4.730.842
Bestemmingsreserves publiek (A)				
Professionalisering	22.561	-8.138	0	14.423
Reserve OLP methoden	314.726	13.409	0	328.135
Reserve SchoolBudget materieel	474.807	219	0	475.026
Reserve SchoolBudget personeel	-148.451	370.903	0	222.452
	663.643	376.393	0	1.040.036
Totaal bestemmingsreserves (A + B)	663.643	376.393	0	1.040.036
Statutaire reserves	39.155	0	0	39.155
Eigen vermogen	<u>6.649.785</u>	<u>-839.753</u>	<u>0</u>	<u>5.810.033</u>

	Saldo 1-1-2018	Dotaties	Onttrekkingen	Dotatie Gemeente	Saldo 31-12-2018
--	----------------	----------	---------------	------------------	------------------

6 Voorzieningen

Personeel:

Ziekte en arbeidsongeschiktheid	9.000	0	-9.000	0	0
Duurzame inzetbaarheid	126.685	36.218	0	0	162.903
Jubilea	172.938	41.436	-18.450	0	195.924
Spaarverlof	25.124	0	0	0	25.124
	333.746	77.654	-27.450	0	383.951

Overig:

MJ onderhoud gebouwen	1.336.031	666.496	-423.842	196.821	1.775.506
	1.336.031	666.496	-423.842	196.821	1.775.506

Voorzieningen	<u>1.669.777</u>	<u>744.150</u>	<u>-451.292</u>	<u>196.821</u>	<u>2.159.457</u>
---------------	------------------	----------------	-----------------	----------------	------------------

Overzicht kort-middellang en langlopend deel voorzieningen

	Kort	Middel	Lang	
02426 Duurzame inzetbaarheid	-	42.319	120.584	162.903
02425 Jubilea	12.708	49.780	133.436	195.924
02423 Spaarverlof	-	-	25.124	25.124
02420 Onderhoud	189.598	-112.146	1.698.054	1.775.506
	202.306	-20.047	1.977.198	2.159.457

PCBO Amersfoort, Leusden

	31-12-2018	31-12-2017
	€	€
7 Langlopende schulden		
Vooruitontv investeringssub Gem 1e inrichting	205.642	231.665
	<u>205.642</u>	<u>231.665</u>

	Boek- waarde 01-01-18	Nieuwe subsidie 2018	Aflos- singen 2018	Boek- waarde 31-12-18	Looptijd > 1 jaar	Looptijd >5 jaar
	€	€	€	€	€	€
Vooruitontv investeringssubs Gem	231.665	14.283	-40.306	205.642	106.044	99.598
	<u>231.665</u>	<u>14.283</u>	<u>-40.306</u>	<u>205.642</u>	<u>106.044</u>	<u>99.598</u>

	31-12-2018	31-12-2017
	€	€

8 Kortlopende schulden

2.4.3 Crediteuren	281.035	240.828
2.4.7 Belasting en premie sociale verzekeringen	667.637	562.099
2.4.8 Schulden inzake pensioenen	181.712	163.452
2.4.9 Overige kortlopende schulden	349.156	680.097
2.4.10 Overlopende passiva	780.620	758.801
	<u>2.260.159</u>	<u>2.405.277</u>

2.4.7 Belasting en premie sociale verzekeringen

Loonheffing	616.100	527.599
Premie VF / PF	51.537	34.500
	<u>667.637</u>	<u>562.099</u>

2.4.9 Overige kortlopende schulden

Overige kortlopende schulden	349.156	680.097
	<u>349.156</u>	<u>680.097</u>

2.4.10 Overlopende passiva

OCW niet geormerkt: studieverlof lerarenbeurs	40.426	25.853
Subsidie Gemeente	0	51.347
Overlopende arrangementen SWV	35.799	18.244
Subsidie Impuls Muziek Onderwijs	3.765	8.528
Nog te betalen vakantiegeld	515.449	466.778
Vooruitontv bijdrage Gemeente 1e inrichting	40.306	41.376
Vooruitontvangen bedragen	100.611	90.410
Overige	44.265	56.265
	<u>780.620</u>	<u>758.801</u>

Model G

Model G Specificatie posten OCW

G1 Verantwoording van subsidies zonder verrekeningsclausule

(Regeling ROS art. 13, lid 2 sub a)

Omschrijving	Toewijzing		Bedrag toewijzing	Ontvangen t/m verslagjaar	de prestatie is ultimo verslagjaar conform de subsidiebeschikking	
	Kenmerk	datum			geheel uitgevoerd en afgerond	nog niet geheel afgerond
			EUR	EUR	<i>(aankruisen wat van toepassing is)</i>	
Lerarenbeurs	852138	sep-17	6.046	6.046	X	
Lerarenbeurs	852989	sep-17	6.046	6.046	X	
Lerarenbeurs	853994	sep-17	19.991	19.991	X	
Lerarenbeurs	853810	sep-17	12.093	12.093	X	
Lerarenbeurs	928185	sep-18	6.046	6.046		X
Lerarenbeurs	928771	sep-18	19.348	19.348		X
Lerarenbeurs	928979	sep-18	5.555	5.555		X
Lerarenbeurs	928949	sep-18	9.674	9.674		X
Lerarenbeurs	928899	sep-18	9.674	9.674		X
Lerarenbeurs	928862	sep-18	12.092	12.092		X
	totaal		106.566	106.566		

G2 Verantwoording van subsidies met verrekeningsclausule

(Regeling ROS art. 13 lid 2 sub b)

G2.A Aflopend per ultimo verslagjaar

Omschrijving	Toewijzing	Bedrag toewijzing	Ontvangen t/m verslagjaar	Totale lasten Te verrekenen ultimo verslagjaar
	Kenmerk datum	EUR	EUR	EUR
	totaal	0	0	0

G2.B Doorlopend tot in een volgend verslagjaar

Omschrijving	Toewijzing	Bedrag toewijzing	Saldo 01-01	Ontvangen in verslagjaar	Lasten in verslagjaar	Totale lasten 31-12	Saldo nog te besteden ultimo verslagjaar
	Kenmerk datum	EUR	EUR	EUR	EUR	EUR	EUR
	totaal	0	0	0	0	0	0

B6 TOELICHTING BEHORENDE TOT DE STAAT VAN BATEN EN LASTEN 2018**Baten**

	Realisatie 2018	Begroting 2018	Realisatie 2017
	€	€	€
(Rijks)bijdragen			
Vergoeding Personeel	13.009.230	12.243.300	12.251.568
Vergoeding PAB	2.335.520	1.979.472	1.945.943
Bekostiging samenvoeging	74.261	70.000	71.076
Niet-geormerkte subsidies PB	665.929	626.480	548.484
Vergoeding Materiele Instandhouding	2.693.499	2.660.912	2.653.090
Aanvullende personele bekostiging	52.132	150.000	167.411
Impulsbekostiging	146.920	133.810	159.322
Niet-geormerkte subsidies studieverlof	42.984	30.804	35.427
Overige rijksbijdragen	0	0	20.000
Geormerkte subsidies peuterpilot	4.834	0	0
Ontv bet Rijksbijdrage SWV	434.587	395.135	373.472
Ontv bet Rijksbijdrage SWV arr pers	83.909	100.800	165.498
Ontv bet Rijksbijdrage SWV arr mat. deel	9.196	0	8.125
	<u>19.553.000</u>	<u>18.390.713</u>	<u>18.399.416</u>

Overige overheidsbijdragen

Gemeente LEA subsidie taalcentrum	105.085	104.000	103.145
Gemeente vergoeding gymlokalen	13.222	12.000	11.839
Gemeente vrijval 1e inrichting	41.376	41.375	41.927
Gemeente LEA subsidie zorg	77.351	75.000	74.162
Gemeente subsidie participatiewet	3.775	5.000	2.150
	<u>240.808</u>	<u>237.375</u>	<u>233.223</u>

Overige baten

Verhuur onroerende zaken	320.252	278.708	279.727
Vergoeding gedetacheerd pers.	145.261	131.159	103.674
Projecten	20.500	4.000	32.377
Opbrengst acties	1.975	0	1.407
Interne doorberekeningen	14.835	14.835	14.620
Overige arrangementen pers. deel	35.914	0	53.944
Overige arrangementen mat. deel	10.839	0	6.871
Ov baten Personeel oa PABO's	70.605	29.500	47.585
Ov baten Materieel oa SindeK	58.880	49.725	48.885
	<u>679.059</u>	<u>507.927</u>	<u>589.090</u>

Lasten**Personele lasten**

Lonen en salarissen	11.868.071	14.672.788	10.764.910
Sociale lasten	2.338.371	0	1.958.253
Pensioenlasten	1.572.444	0	1.448.409
Overige personele lasten	1.890.900	1.199.449	1.425.417
Uitkeringen (-/-)	-283.510	-210.000	-277.141
	<u>17.386.275</u>	<u>15.662.237</u>	<u>15.319.848</u>

PCBO Amersfoort, Leusden

	Realisatie 2018	Begroting 2018	Realisatie 2017
	€	€	€
Lonen en salarissen			
Loonkosten directie	1.423.351	1.492.142	1.391.017
Loonkosten OP	11.150.043	10.525.305	9.987.432
Loonkosten toelages	1.471	0	3.575
Loonkosten eenmalige uitkering	0	0	128.386
Loonkosten detachering	175.755	131.159	112.356
Loonkosten inz ontslagvergoeding	10.999	130.000	134.417
Loonkosten OOP	809.511	1.107.485	720.775
Loonkosten OOP SO	386.862	84.700	348.647
Loonkosten professionalisering	123.431	65.542	151.486
Loonkosten schoonmaak	2.657	1.740	2.066
Loonkosten GMR/secretariaat	4.501	7.545	7.452
Loonkosten participatiewet	45.008	24.001	14.591
Loonkosten tlv derden - vs te ontv subsidie	0	0	19.074
Loonkosten Plus en Pracht	21.564	21.467	21.064
Loonkosten Opleiden in de school	0	0	5.303
Loonkosten taalentklas	31.188	23.321	23.943
Loonkosten Formatieve Fric tie	117.380	156.251	250.791
Loonkosten werkdrukverlaging	175.067	24.000	0
Loonkosten ouderschapsverlof	223.090	120.264	113.892
Loonkosten WKR	37.751	28.000	32.486
Loonkosten verv. studieverlof LB	53.219	29.587	35.429
Loonkosten DI verlof	193.806	186.708	230.392
Loonkosten reiskosten	5.624	4.200	2.343
Loonkosten i.v.m. ziekte vervanging	477.571	300.000	220.501
Loonkosten tlv UWV	276.203	180.000	191.924
Loonkosten RPV	25.240	25.000	19.404
Loonkosten onbetaald verlof	7.593	4.371	2.826
Correctie sociale lasten	-2.338.371	0	-1.958.253
Correctie pensioenen	-1.572.444	0	-1.448.409
	<u>11.868.071</u>	<u>14.672.788</u>	<u>10.764.910</u>
Sociale lasten			
Sociale lasten	<u>2.338.371</u>	<u>0</u>	<u>1.958.253</u>
	<u>2.338.371</u>	<u>0</u>	<u>1.958.253</u>
Pensioenlasten			
Pensioenlasten	<u>1.572.444</u>	<u>0</u>	<u>1.448.409</u>
	<u>1.572.444</u>	<u>0</u>	<u>1.448.409</u>

PCBO Amersfoort, Leusden

	Realisatie 2018	Begroting 2018	Realisatie 2017
	€	€	€
Overige personele lasten			
Dotatie voorziening jubilea	41.436	12.000	19.430
Dotatie voorziening DI	36.218	0	28.379
Dotatie voorziening personeel	0	0	9.000
Vrijval voorziening personeel	0	0	-47.250
Inhuur (GFS en ad interim)	635.325	132.756	280.645
Inhuur conform formatieplan	5.970	1.080	57.772
Inhuur bij frictie en juridisch advies	31.122	50.000	43.539
Inhuur bij vervanging ziekte	190.753	72.000	136.775
Inhuur vervanging OSV	7.351	0	3.600
Inhuur vervanging zw verlof	79.381	30.000	7.440
Inhuur bij overig verlof	15.136	0	10.011
Overige personeelskosten	111.467	86.000	88.602
Loyalis AOV (IPAP)	0	0	-1.992
Professionalisering	517.874	639.613	634.219
Mutatie VU	-118	0	118
Kosten Arbo	50.730	42.000	31.495
Reintegratie/preventie individuen	29.915	40.000	32.735
Governance	42.380	44.000	55.852
Wervingskosten	95.961	50.000	35.048
	<u>1.890.900</u>	<u>1.199.449</u>	<u>1.425.417</u>

Uitkeringen (-/-)

Uitkeringen (-/-)	-283.510	-210.000	-277.141
	<u>-283.510</u>	<u>-210.000</u>	<u>-277.141</u>

Personeelsbezetting

	2018	2017
	Gem aantal FTE's	Gem aantal FTE's
DIR	16,76	18,72
OP	199,75	187,04
OOP	29,40	25,15
	<u>245,91</u>	<u>230,91</u>

WNT-verantwoording 2018 PCBO Amersfoort

Op 1 januari 2018 is de Wet normering topinkomens (WNT) in werking getreden.

De WNT is van toepassing op de Stichting PCBO Amersfoort.

Het voor de Stichting PCBO Amersfoort toepasselijke bezoldigingsmaximum bedraagt in 2018 EUR 146.000 (klasse D)

Gemiddelde baten 4 complexiteitspunten.

Gemiddeld aantal leerlingen 3 complexiteitspunten.

Het aantal gewogen onderwijssoorten is 2 complexiteitspunten.

Dit totaal van 9 complexiteitspunten correspondeert met WNT klasse D.

1. Bezoldiging toefunctionarissen

1a. Leidinggevende toefunctionarissen, gewezen toefunctionarissen met dienstbetrekking en leidinggevende toefunctionarissen zonder dienstbetrekking vanaf de 13e maand van de functievervulling.

Functiegegevens	J.C. Boswinkel	G.J. Mellink	H.C. van Lingen
Functie	Bestuurder	Bestuurder	Bestuurder
Aanvang en einde functievervulling in 2018	0	01-01/31-12	01-01/31-12
Omvang dienstverband (in fte)	0,0000	0,9000	1,0000
(Fictieve) dienstbetrekking	ja	ja	ja
Bezoldiging			
Beloning plus belastbare onkostenvergoeding	€ -	€ 86.571	€ 99.054
Beloningen betaalbaar op termijn	€ -	€ 14.251	€ 16.317
<i>Subtotaal</i>	€ -	€ 100.822	€ 115.371
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	€ -	€ 131.400	€ 146.000
-/- onverschuldigd betaald bedrag	€ -	€ -	€ -
Totale bezoldiging	€ -	€ 100.822	€ 115.371
Reden van de overschrijding	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
Gegevens 2017			
Aanvang en einde functievervulling in 2017	01-01/30-09	01-06/31-12	01-08/31-12
Omvang dienstverband (in fte)	1,0	0,9	1,0
Beloning plus belastbare onkostenvergoeding	€ 62.461	€ 46.463	€ 37.861
Beloningen betaalbaar op termijn	€ 9.966	€ 7.847	€ 6.417
<i>Subtotaal</i>	€ 72.427	€ 54.310	€ 44.278
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	€ 91.802	€ 74.025	€ 58.750
Totale bezoldiging	€ 72.427	€ 54.310	€ 44.278

1c. Toezichthoudende toefunctionarissen

Bedragen x €1	M w Drs G.Visser	Dhr G.Boeve	Dhr Ir. G.de Vries	Dhr Ir. J.Voppen
Functie	Lid	Lid	Lid	Lid
Aanvang en einde functievervulling in 2018		01-01/31-12		01-01/31-12
Bezoldiging				
Totale bezoldiging	€5.400	€0	€5.400	€5.400
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	14.600	-	14.600	14.600
-/- onverschuldigd betaald bedrag	€0	€0	€0	€0
Reden waarom overschrijding al dan niet is toegestaan	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.
Gegevens 2017				
Aanvang en einde dienstvervulling in 2017	01-01/31-12	01-01/20-11	01-01/31-12	01-01/31-12
Totale bezoldiging	€5.400	€4.500	€5.400	€5.400
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	€14.100	€14.100	€14.100	€14.100
Bedragen x €1				
	Dhr J.v.d. Velden	Dhr Drs A.v.d.Veen	M w Drs. S.Scholten-Klei	
Functie	Lid	Voorzitter	Lid	
Aanvang en einde functie vervulling in 2018	01-01/31-12	01-01/31-12	01-01/31-12	
Bezoldiging				
Totale bezoldiging	€5.400	€8.100	€5.400	
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	14.600	21.900	14.600	
-/- onverschuldigd betaald bedrag	€0	€0	€0	€0
Reden waarom overschrijding al dan niet is toegestaan	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.
Gegevens 2017				
Aanvang en einde dienstvervulling in 2017	01-01/31-12	01-01/31-12	01-01/31-12	01-01/31-12
Totale bezoldiging	€5.400	€8.100	€5.400	€0
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	€14.100	€21.150	€14.100	€0

PCBO Amersfoort, Leusden

	Realisatie 2018	Begroting 2018	Realisatie 2017
	€	€	€
Afschrijvingen			
Overige activa tlv schoolbudget	2.256	0	1.437
ICT	235.819	242.532	189.062
Meubilair	99.871	91.857	86.818
OLP	99.727	117.040	147.886
	<u>437.673</u>	<u>451.429</u>	<u>425.203</u>
Huisvestingslasten			
Huur huisvesting/terrein	84.976	85.360	-15.897
Dotatie voorz. groot onderhoud	666.496	542.500	515.000
MFA bijdrage eigenaren ohd	-62.142	128.813	-52.601
MFA bijdrage gebruikers ohd	75.935	67.811	75.924
Onderhoud gebouw/installaties	120.655	73.000	95.125
Onderhoudsabonnementen	21.219	28.165	26.309
Energie en water	281.714	314.441	252.429
Schoonmaakkosten	413.045	397.819	423.847
Heffingen	75.272	71.722	81.025
Tuinonderhoud	28.230	18.578	25.196
Overige huisvestingslasten	309.133	357.807	178.415
	<u>2.014.534</u>	<u>2.086.016</u>	<u>1.604.772</u>
Overige instellingslasten			
<i>Administratie- en beheerslasten</i>			
Schooladministratie	144.753	148.000	148.738
Telefoonkosten	47.769	32.200	25.500
Accountantskosten	13.287	12.500	13.587
Juridische zaken / MR / GMR	9.157	11.986	7.572
Overige administratie- en beheer	88.860	72.540	78.276
	<u>303.826</u>	<u>277.226</u>	<u>273.673</u>
<i>Overige</i>			
Contributies	91.400	94.820	68.885
Verzekeringen	7.873	7.400	4.289
Portikosten / drukwerk	3.545	5.000	4.684
Overige kosten kantine	37.679	23.000	27.113
	<u>140.496</u>	<u>130.220</u>	<u>104.970</u>

PCBO Amersfoort, Leusden

	Realisatie 2018	Begroting 2018	Realisatie 2017
	€	€	€
<i>Leermiddelen (PO)</i>			
Onderwijsleerpakket	448.565	405.705	409.771
Informatietechnologie	231.215	214.999	188.613
Overig	30.280	21.601	27.953
Cultuureducatie	92.242	109.724	81.248
Uitvoer arrangementen extern	0	0	79.269
Leerlingenzorg (niet arr)	114.078	150.001	0
Projecten	81.411	80.679	79.268
Kopieerkosten	69.826	52.846	73.949
	<u>1.067.617</u>	<u>1.035.555</u>	<u>940.071</u>
Totaal Overige instellingslasten	<u>1.511.939</u>	<u>1.443.001</u>	<u>1.318.714</u>
Financiële baten en lasten			
Financiële baten			
Rentebaten	37.800	20.000	38.519
	<u>37.800</u>	<u>20.000</u>	<u>38.519</u>
Totaal financiële baten en lasten	<u>37.800</u>	<u>20.000</u>	<u>38.519</u>

Specificatie honorarium accountantskosten

	Realisatie 2018	Begroting 2018	Realisatie 2017
Specificatie honorarium			
Onderzoek jaarrekening	13.287	12.500	13.587
Andere controleopdrachten	0	0	0
Fiscale adviezen	0	0	0
Andere niet-controle-diensten	0	0	0
	<u>13.287</u>	<u>12.500</u>	<u>13.587</u>

PCBO Amersfoort, Leusden

Model E

Model E: Verbonden partijen

Naam	Juridische Vorm 2018	Statutaire zetel	Code activiteiten	Eigen Vermogen 31-12-2018 EUR	Resultaat jaar 2018 EUR	Art.2: 403 BW Ja/Nee	Deelname %
SWV PO EEM	Stichting	Leusden	4	nvt	nvt	nee	0
St Ondersteuning	Stichting	Amersfoort	4	389970	-40667	nee	0

Code activiteiten: 1. contractonderwijs, 2. contractonderzoek, 3. onroerende zaken, 4. overige

Art. 2:403 BW:Nee invullen, tenzij SWV als rechtspersoon behoort tot een groep.

Toelichting inzake subsidies gemeente Amersfoort

	Inkomsten	Uitgaven
Subsidiernr 70389 Taalentklas Amersfoort 2018	EUR 105.085	EUR 107.755
Subsidiernr 70390 Preventieve zorg in/om school 2018	EUR 77.351	EUR 182.056

B10 Niet uit de balans blijvende activa en verplichtingen

Contractuele verplichtingen:

Er zijn meerjaren verplichtingen aangegaan met :

Leverancier	Periode		Soort	Jaarbedrag
Sharp/Ricoh		01-01-2019	Repro apparatuur	40.564
CSU	11-07-2015	20-07-2019	Schoonmaak	285.392
Lexima		30-06-2019	Licenties	9.536
Heuterman	01-01-2017	31-12-2019	Arbodienst	23.000
Cushman		30-11-2022	Huur en service	41.268

PCBO Amersfoort, Leusden

Gebeurtenissen na balansdatum

Na afloop van het boekjaar hebben zich geen gebeurtenissen voorgedaan, die belangrijk zijn voor de interpretatie van de cijfers.

PCBO Amersfoort, Leusden

Statutaire regeling omtrent bestemming van het resultaat

Het bestuur verdeelt het resultaat over 2018 ad € -839.753 als volgt over de reserves.

	<u>2018</u>
	€
Resultaat algemene reserve	-1.216.145
Resultaat reserve Professionalisering	-8.138
Resultaat bestemmingsreserve Reserve OLP	13.409
Resultaat Reserve SchoolBudget materieel	219
Resultaat Reserve SchoolBudget personeel	<u>370.903</u>
Resultaat bestemmingsreserve publiek	<u>376.393</u>
Resultaat bestemmingsreserve	376.393
Resultaat Eigen vermogen	<u><u>-839.753</u></u>

PCBO Amersfoort, Leusden

Ondertekening Jaarverslag

Opgesteld door het bestuur te op 2019.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Vastgesteld op2019 door de Raad van Toezicht.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

CONTROLEVERKLARING

Controleverklaring invoegen blad 1-5